

HONVÉD ALTISZTI

F O L Y Ó I R A T

XXIII. évfolyam · 2011/2.

**TISZTHELYETTES-
JELÖLTEK MŰSZAKI
SZAKKIKÉPZÉSE
SZENTESEN**

T a r t a l o m

AZ 1848–1849-ES FORRADALOMRA ÉS SZABADSÁGHARCRA EMLÉKEZTÜNK	2
ÚJ TISZTHELYETTESI PROGRAMOK A NATO-ISKOLÁN	3
TISZTHELYETTES-JELÖLTEK MŰSZAKI SZAKKIKÉPZÉSE SZENTESEN	4

TEREPVEZETÉSI KIKÉPZÉS AZ MH KÖZPONTI KIKÉPZŐBÁZISON	6
AZ ÉLETMENTŐ TÖRZSŐRMESTER	8
ÖRÜLÖK, HOGY SEGÍTHETTEM AZ IDŐS EMBEREN	8
PÁPÁRÓL JÖTTEM, MESTERSÉGEM CÍMERE: VEZÉNYLŐZÁSZLÓS	9
A FIZIKAI ÉS A LELKI EGÉSZSÉGÉRT	10
MEDINAI TOBORZÓK	11
A FIZIKAI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSÉT SZOLGÁLÓ EDZÉSPROGRAMOK (1.)	12
AKIK TETTEK ÖNMAGUKÉRT	14
A MAGYAR HADSZÍNTÉR NÉHÁNY JELLEMZŐ VONÁSA A XVI. SZÁZADBAN	16
GONDOLATOK AZ ÁRPÁD-VONALRÓL (3.)	18
MÉRLEGELÉS – DEVIZANEM-VÁLTÁS	21
A FEGYVERGYŰJTŐ KATONAZENÉSZ	22

Címlapfotó: Zrínyi Média (Tóth László felvétele)

AZ 1848–1849-ES FORRADALOMRA ÉS SZABADSÁGHARCRA EMLÉKEZTÜNK

Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata a Honvéd Ligeiben emlékezett az 1848/49. évi forradalom és szabadságharc 163. évfordulójára.

Az ünnepi beszédet Borkai Zsolt, Győr városának polgármestere mondta. Kosuth Lajos országgyűlési beszédét idézve a polgármester hangsúlyozta: a tisztesség egyetlen korban sem volt egyenlő a telenséggel, a szerény háttérbe húzódással, a hallgatással. A tisztesség egyet jelentett az áldozatvállalással, az önzetlen odaadással, a nemzet érdekeiért vívott küzdelemmel, a bátor kiállással és az összefogással. 1848 márciusában Petőfi, a márciusi ifjak, a pest-budai polgárság, a liberális nemesség, de még a vidéki kisenemesség és a jobbagság is, Magyarország úgyszólván minden lakója egyszerre érezte ugyanazt a pátoszt, ugyanazt a szívet melengető érzést, amelyet egy szóval lehet csak igazán leírni: szabadság! Az ünnepi beszéd és a Stúdió Társulat műsora után az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred nevében Kovács Ferenc mérnök ezredes és Bozsóki Attila mérnök alezredes helyezték el koszorút a Szabadság emlékműnél. Az ünnepség a Szent István úton folytatódott, ahol Borkai Zsolt polgármester köszöntőjében kiemelte: a város büszke arra, hogy olyan alakulata van, amelyre bármikor számíthat, hiszen az elmúlt időszak katasztrófái megmutatták, hogy a győri ezred katonái azonnal bevetethetők, és maradéktalanul helytállnak, amint szükség van rájuk.

A délelőtti szabadtéri program az ezred díszszázadának, a Veres Péter Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium Győri Lovas Nemzetőr Diszszakaszának és a IX. gróf Nádasdy Ferenc Hagymányórzó Huszár Bandériumnak a felvonulásával zárult; közreműködött az MH 25. Klapka György Lövészdandár zenekara.

Gulyás Attila törzsőrmester

ÚJ TISZTHELYETTESI PROGRAMOK A NATO-ISKOLÁN

Ez év február 10-én mutatta be a nemzetközi nyilvánosság számára az új tiszthelyettesi programokat a NATO School Oberammergau (NSO). A tájékoztatón e sorok írója mellett *Kriston István* zászlós képviselte a Magyar Honvédséget.

A látogatónapot az NSO parancsnoka, *Mark D. Baines* ezredes (USA) nyitotta meg. A parancsnok a tiszthelyettesi program létrehozását mérföldkőnek tartja az NSO folyamatosan formálódó küldetésében. Az intézményt az amerikai szenátus a közelmúltban a NATO meghatározó képzési intézményeként jellemezte. Bevezető és köszöntő szavai után *Baines* ezredes átadta a házigazda szerepét *Adjutant-Major Claude J. Schmitz*nek (Luxemburg), az iskola vezénylőzászlósának.

A nap első részében a hat újonnan bevezetett tanfolyammal ismerkedtünk meg, melyeket a NATO-országok és a szövetséggel partneri viszonyban lévő államok tiszthelyettesei részére hoztak létre.

Elsőként említjük az *Orientációs tanfolyam rangidős tiszthelyettesek részére* (M5-33) elnevezésűt, amelynek alapvető célkitűzése, hogy információt szolgáltatson a NATO szervezetéről, alapelveiről, műveleiről, valamint azokról az aktualitásokról, melyek hatással vannak a szövetség tiszthelyettesi állományára is.

Az *Oktatói tanfolyam (elméleti – M7-98)* célja képessé tenni a résztvevőket a NATO-ban elfogadott elméleti oktatási módszerek alkalmazására. A tanfolyam két fő módszerre összpontosít, ezek a szindikátusmunka és az előadás.

A *Tiszthelyettes-oktató tanfolyam* (M7-83) célkitűzése, hogy megfelelő jártassággal és ismerettel ruhazza fel a tiszthelyetteseket oktatókat, hogy felkészültek legyenek a nemzetközi környezetre összpontosító, a tiszthelyettesek feladatellátásával kapcsolatos ismeretek oktatása során.

A *Középfokú vezetői tanfolyam* (M1-82) fő célkitűzése, hogy alapos ismereteket adjon elsősorban a törzsőrmesteri és főtörzsőrmesteri rendfokozatot viselőknél (OR6-OR7) a középfokú vezetői képességek, a vezetés, az irányítás területén, valamint alapos ismereteket nyújtson a NATO-ról, beleértve a folyó műveleteket, a szervezetet, és minden olyan aktualitást, amely érinti a szövetséget. Képessé teszi a résztvevőket, hogy alkalmazni tudják az oktatott képességeket egy többnemzeti szervezet keretein belül is.

A *Haladó vezetői tanfolyam* (M1-95) célja ugyanaz, mint a középfokú tanfolyamé, de a megcélzott hallgatóság a zászlósi, főtörzszászlósi állomány (OR8-9).

A *Vezénylőzászlósi tanfolyam* (M1-84) a magasabb parancsnokok mellett szolgálatot teljesítő nemzeti és NATO-vezénylőzászlósok felkészítését tűzte ki célul. Megismerik az aktuális információkat a folyó műveletek helyzetéről, a NATO szervezetét, eljárásait, a NATO tiszthelyettes-konceptióját, valamint azokat az eszközöket, rendszereket, amelyek segítik a felelősségi területükbe tartozó feladataik ellátását, különösen többnemzeti környezetben.

Minden tanfolyam nyílt minősítésű, és rendelkezik előzetes tananyaggal, me-

lyet távoktatás keretén belül biztosítanak. A kurzusok részei a mintegy harminc ilyen távoktatási tanfolyamot magában foglaló tanfolyamrendszernek, mely *Advanced Distributed Learning* (ADL) néven ismert. Az ADL sajátosságaival egy bemutató keretén belül ismerkedtünk meg. Az ingyenes távoktatásra egyszerű regisztráció után lehet jelentkezni. A regisztráció feltétele egy kormányzati vagy hivatalos katonai e-mail fiók. A sikeres végrehajtás után hivatalos oklevelet kapnak a hallgatók.

Ott-tartózkodásunk alatt meglátogattuk az éppen folyó tiszthelyettesi *Haladó vezetői tanfolyamot* (M1-95); tapasztalatokat szerezhettünk az oktatásról, beszélgettünk az oktatókkal és a hallgatókkal is. Az elhangzott tájékoztatóban külön kiemelték az ún. DISC-programot, mely az önismertet elmélyítését, a személyiségjegyek feltérképezését segíti, valamint útmutatást ad, hogy a különböző személyiségű, egymással kapcsolatban álló katonák hogyan tudnak a leghatékonyabban kommunikálni. A résztvevők tapasztalatként elmondták: hasznos és a további szolgálatuk során is jól használható ismeretekkel gyarapodtak.

Az új program, melyet a NATO és partnerei részére kínál az NSO, nagyban hozzájárul a szövetség műveleteinek és együttműködési képességének sikereihez. Gyakorlati megvalósítása a NATO hivatalosan elfogadott tiszthelyettesi stratégiájának az első lépése.

Bogdán Tibor törzszászlós
MH-vezénylőzászlós

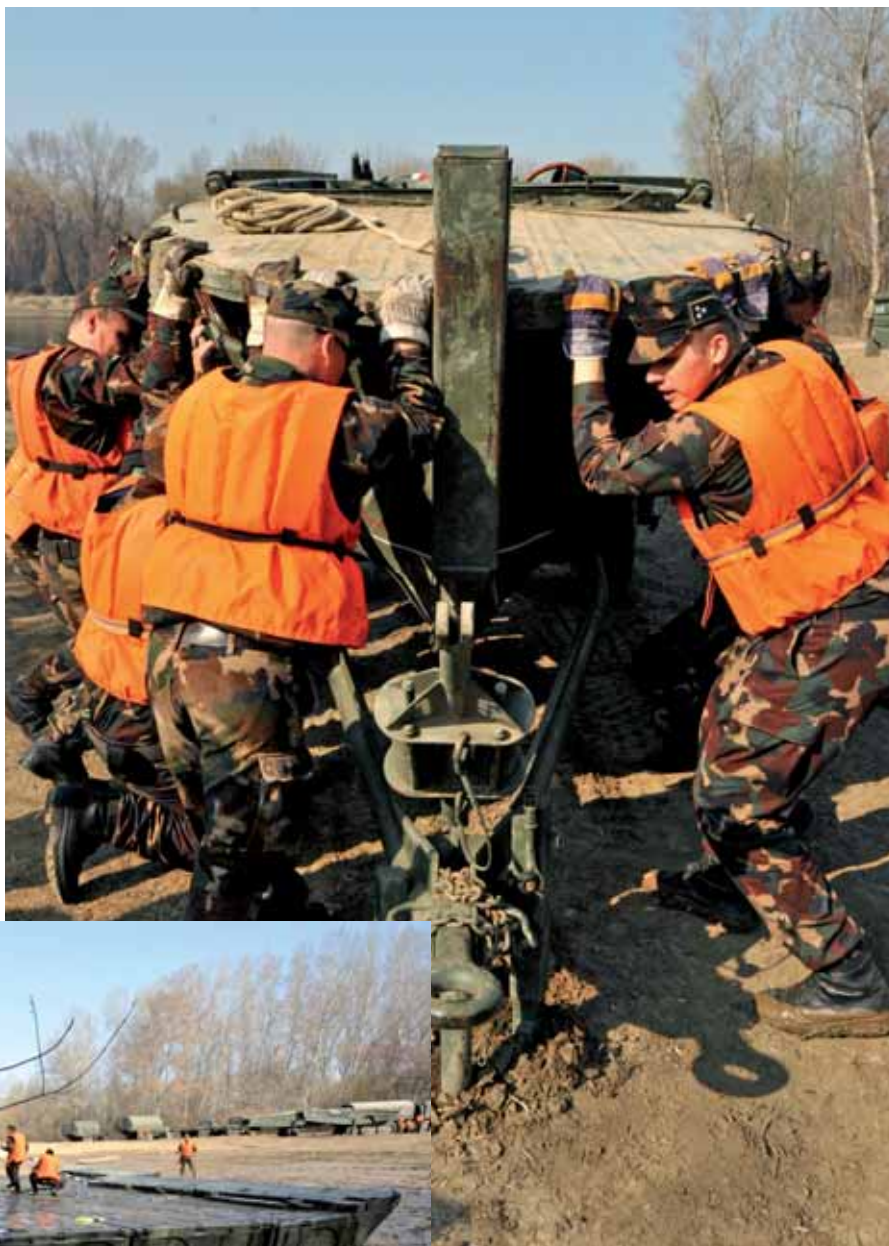
TISZTHELYETTES-JELÖLTEK MŰSZAKI SZAKKIKÉPZÉSE SZENTESEN

Műszaki szakharcászati foglalkozásra, illetve módszertani gyakorlati képzésre érkeztek március 28-án Szentesre – az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezredhez – a szentendrei MH Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskola „őrmesterképző” tanfolyamának hallgatói, valamint a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem negyedéves, műszaki szakos honvédtiszt-jelöltjei.

Őrmesterképző. Így becézik a szentendrei MH Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskolánál (MH KPTSZI) azt a – hivatalosan OKJ–52-es számú – tanfolyamot, amely a szerződéses katonák számára meghirdetett, levelező munkarend szerinti képzés. A tanfolyam hallgatói, a kurzus sikeres elvégzése után, tiszthelyettesi rendfokozattal folytathatják katonai szolgálatukat alakulataiknál.

Az iskolában jelenleg is zajló OKJ-s képzés tizenkét hallgatója érkezett március 28-án Szentesre, a műszaki alakulathoz. A hallgatókat dr. Kovács Tibor mérnök ezredes, az iskola igazgatója is elkísérte, és kérdésünkre elmondta: a leendő tiszthelyettesek műszaki szakharcászati foglalkozáson, valamint módszertani gyakorlati képzésen vesznek részt a Tisza-parti városban. A szentesi kitelepülésre azért volt szükség, mert az iskola nem rendelkezik azokkal a technikai eszközökkel, amelyek megismerése nélkülözhetetlen a műszaki kiképzés során.

A tanfolyam hallgatói egyébként műszaki-technikai ismereti foglalkozással kezdték a Szentesen töltött egy hetüket. Megismerték a szentesi alakulat technikai eszközeit,

sőt arra is lehetőségük volt, hogy néhányat – köztük például a gatterként ismert keretfűrész – kipróbálhassák. Emellett gyakorolták a cölöpözést, valamint a TMM–3 típusú hidak telepítését is.

A kiképzés során fontos témakör volt az úgynevezett vizen járási ismeretek elsajátítása, amely valójában azt takarja, hogy a

katonáknak meg kellett tanulniuk a vizen történő tájékozódás alapjait, és olyan alapvető fogalmakat is, hogy melyik a jobb és melyik a bal part, vagy éppen azt, hogy mit nevezünk sodorvonalnak? Mindez egyébként azért szükséges – fogalmazta meg az iskola igazgatója –, hogy a katonák a vizen „egy nyelven beszéljenek”.

Mindezek mellett a PMP-hidak, illetve hídkompok – vagyis, ahogy mindenki ismeri: a pontonhidak – telepítését is gyakorolták Szentesen a KPTSZI hallgatói. Kezdetben a laktanyában található trenazsőrön (e szárazföldi kiképzési pályára telepített hídkompok, a felfüggesztések miatt úgy viselkednek, mintha a vizen lennének), később pedig már a műszaki ezred Tisza-parti vízi gyakorlóterén hajtották végre ezt a feladatot. A katonák számára a cél egyébként egy 80 tonnás hídkomp megépítése volt.

A szentesi kitelepülés utolsó napján a műszaki ezrednél rendszeresített víztisztító

berendezések megismerése volt a leendő tiszthelyettesek feladata.

A szentesi szakharcászati foglalkozáson és módszertani gyakorlaton nemcsak az

MH Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskola „örimesterképző” tanfolyamának hallgatói, hanem a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem negyedéves, műszaki sza-

kos honvédtiszt-jelöltjei is részt vettek. Dr. Kovács Zoltán okleveles mérnök őrnagy, a ZMNE Katonai Műszaki Tanszékének vezetője, elmondta: idén öt honvédtiszt-jelölttel érkeztek a Tisza-parti városba, akik közül ketten hölgyek.

A műszaki ezred állományából mintegy ötven-hatvan katonát érintett az egyetem honvédtiszt-jelöltjei és az iskola tanfolyami hallgatói számára rendezett műszaki szakharcászati foglalkozás és módszertani gyakorlati képzés – tudtuk meg Körömdi József zászlóstól. Az alakulat kiképzési főnökségének beosztott tiszthelyettese elmondta azt is, hogy a műszaki katonák nemcsak kiképzőként vettek részt a feladatokban, ugyanis saját állományuk felkészítéseit is erre az időpontra szervezték.

Szűcs László
Fotó: Tóth László

TEREPVEZETÉSI KIKÉPZÉS AZ MH KÖZPONTI KIKÉPZŐBÁZISON

„Annyira lassan, ahogy lehet, annyira gyorsan, amennyire szükséges” – szól a terepen közlekedő gépjárművezetők jelmondata. A határokat csak úgy lehetséges betartani, ha ismerjük gépjárműünk és saját vezetési képességeink korlátait. Ehhez pedig gyakorlat és tapasztalat szükséges. Egyebek mellett a fenti alapszabályokat kell elsajátítaniuk azoknak a gépkocsivezetőknek, akik a Magyar Honvédség Központi Kiképzőbázisa Mecseri János Kiképző Osztályának terepvezetési, módszertani részlege által végrehajtott terepvezetési kiképzésen vesznek részt.

Három évvel ezelőtt, 2008-ban alakult meg a Magyar Honvédség első terepvezetésre specializálódott alegysége. A 2009 és 2010 között eltelt idő a felkészülés időszaka volt. A szakma képzett szakemberei által kidolgozott, egyedülálló kiképzési struktúra alapján felkészített gépjárművezetőkkel a Magyar Honvédség egy új képesség-gel bővült.

A felkészülés részét képezte a magyar terep-rali bajnokságban való részvétel. A képzés eredményességét tükrözi a 2009-ben elért abszolút 5., kategória 4., 2010-ben az abszolút 4., illetve a kategória 2. hely, valamint a rendkívül szélsőséges és változatos körülmények között zajló Budapest–Bamako ralin, „a nagy afrikai futamon” elért 5. helyezés.

A szakma képzett oktatóitól elsajátított tudásanyagot, illetve a terepen megtett több ezer kilométer tapasztalatát dolgozza fel a részleg kiképzési programja. Az alapszintű, a hadműveleti területre felkészítő, valamint a szinten tartó terepvezetési program mellett tartalmazza azoknak a vezetéstechnikai trénereknek a felkészítési ütemtervét, akik képesek a megszerzett tudást az alakulatoknál szolgáló gépjárművezetőknek átadni.

rendszeresített típusazonos járművön hajtják végre.

A szinten tartó terepvezetési kiképzés programja a kiképzésen már eredményesen részt vett gépkocsivezetők terepvezetési ismereteinek frissítését biztosítja.

A terepvezetési trénerképzés programja tartalmazza azon gépkocsivezetők kiképzését, akik ismereteik átadásával hosszú távon biztosítják az alakulatoknál szolgálatot teljesítő gépkocsivezetők felrészítő, szinten tartó képzését.

A terepvezetési kiképzés célja, hogy a gépkocsivezetők típusspecifikus felkészítéssel sajátítsák el azon vezetési fogásokat, melyekkel hatékonyan és biztonságosan képesek terepen közlekedni. Így a gépjárművek szakszerű kezeléséből adódó-

Az alapszintű terepvezetési kiképzés programja a hazai gépjárművezetői feladatokat ellátó terepjáró személy- és tehergépkocsivezetők részére készült. A műveleti területre felkészítő terepvezetési kiképzés programja a műveleti területen végrehajtandó, nemzetközi feladatok ellátására tervezett gépkocsivezetők számára íródott, akik a vezetési gyakorlatokat a tervezett beosztáshoz

an csökkenteni lehet a technikai eszközökkel kapcsolatos üzemeltetési költséget és az üzemanyag-fogyasztást is.

A szilárd útburkolatról letérve fontos a közúti vezetéskor alkalmazott vezetési technikák és a napi rutin által berögzült helytelen vezetéstechnikai fogások elhagyása, a tudatos, előrelátó terepvezetési képesség kifejlesztése.

Mindezek alappillére a terepjáró gépkocsi alapfokú műszaki ismerete; a motor, hajtáslánc, futómű, fékek, gumiabroncsok és az elektronikus kiegészítők vizsgálata, vezetéstechnikai szempontok alapján. Ezt követően a gépjárművezetők interaktív foglalkozáson dolgozzák fel a terepvezetés elméleti ismeretanyagát, melyben a vészhelyzet-kezelés, az ön- és társmentés is szerepet kap, hiszen gyakori jelenség terepen, hogy a természet bizonyos gátakat szab a járműnek és vezetőjének egyaránt.

A vezetési gyakorlatokat megelőzi a gépjárművek előkészítése a terepen történő közlekedéshez, amely legalább annyira fontos, mint a gépkocsivezetők felkészültsége.

A kiképzendő állomány terepvezetési rutinpályán gyakorolja be a technikai eszköz szakszerű kezelését, és ott tapasztalják meg a jármű méreteivel, műszaki sajátosságai-val összefüggő feladatokat.

A kiképzési program követelményeinek megfelelően a vezetési gyakorlatok egyebek mellett tartalmazzák a talajtípustól (föld, sár, hó, homok, kő stb.) és terepviszonytól függő közlekedés, elindulás, megállás témaköröket. A gépjárművezetők megtanulják a rézsűn, árokban, nyomvályús, bakhátas, vízmosa úton történő közlekedés szabályait. Begyakorolják a szélsőséges viszonyok közötti haladást köveken, sziklás útszakaszon, homokban, gázlón, illetve a vízben való haladás vezetéstechnikai fogásait. Vezetnek hegyi útszakaszon, ahol a keskeny, rossz minőségű terep tartogat kihívásokat a járművezetők számára. A meghatározott időre végrehajtandó, dinamikus vezetés is a kiképzés része. Megtapasztalják a zárt menetoszlopban történő közlekedés sajátosságait terepen. Egyes vezetési feladatokat nappal és éjszaka is végrehajtanak. A vezetési gyakorlatok nemcsak kiépített pályán, kijelölt útvonalon történnek, hanem a valós igénybevételnek megfelelő útviszonyok között is, fejlesztve a felelősségtudatot, az önállóságot, az improvizáló készséget és a defenzív vezetési képességet. A gépkocsivezetők a nehéz terep leküzdése érdekében elsajátítanak néhány speciális pedálkezelési és gépjármű-irányítási technikát is. A kiképzés végső periódusában a katonák záróvizsgán adnak számot felkészültségükről.

A kiképzési program folyamatosan alkalmazkodik a Magyar Honvédség változó és bővülő igényeihez. Az MH Központi Kiképzőbázis Kiképző Osztálya terepvezetési módszertani részlegének állománya várja a Magyar Honvédség gépjárművezetőit, hogy gyakorlatias, tapasztalatokban és önbizalomban megerősödött szakállományt képezhessen az alakulatok számára.

Bálint Zoltán zászlós

A HM ZRÍNYI MÉDIA KÖNYVÚJDONSÁGA

Kiss Zoltán László

MAGYAROK A BÉKEFENNTARTÁSBAN

ZRÍNYI KIRÁDÓ

Keménytáblás, 164 oldal

A könyv szerzője a békefenntartói tevékenység történeti áttekintésén felül egy olyan katonaszociológiai vizsgálat eredményeit adja közre, amelyben a válaszadók megosztják a külföldi missziókra történő kiválasztás, felkészítés, a missziós szolgálat, valamint a visszailleszkedéssel kapcsolatos tapasztalataikat, s megfogalmazzák igényeiket, illetve elvárásukat.

A vizsgálat során feltárt tények reális és hiteles képet alkotnak a békeműveletekben részt vevő katonáink aktuális helyzetéről.

Híánypótló mű fotókkal, grafikonokkal, táblázatokkal gazdagon illusztrálva.

**Zrínyi
Média**
HM Kommunikációs Kft.

1087 Budapest, Kerepesi út 29/B.
Telefon: 06-1-459-5371, 459-5373
Fax: 06-1-459-5383

E-mail: gyoredina@armedia.hu
Könyveinket megtekinthetik a
www.zrinyimedia.hu webloldal digitális könyvtárában.
Minden könyvünk kedvezményesen
kapható a kiadványszerkesztőségben.

AZ ÉLETMENTŐ TÖRZSŐRMESTER

Az MH 54. Veszprém Légtérel-ellenőrző Ezred és az MH Nyugat-magyarországi Hadkiegészítő Parancsnokság március 15-e alkalmából tartott ünnepi állománygyűlésén a Magyar Honvédség egyik tiszthelyettese életmentésért részvételével elismerésben. Vándornyik Ottó törzsőrmester átvehette Gönczöl Józsefnek, Nagyoroszi polgármesterének elismerését.

A tiszthelyettes 2011 januárjában megmentette egy 76 éves ember életét. Komoly katonaegészségügyi kiképzettségének köszönhetően a hír-

adózászlóalj katonája a mentők megérkezéséig szakszerűen ellátta az életveszélyes állapotba került férfit.

Vándornyik Ottó törzsőrmester 2001-ben vonult be a szentendrei tiszthelyettes-iskolába, tanulmányait gépjármű szakon végezte. Kettőezer-kettőben avatták hivatásos tiszthelyettesé a Hősök terén, majd Nagyoroszi helyőrségbe került. 2004 őszétől Veszprémben, az MH 54. Légtérel-ellenőrző Ezred híradózászlóaljánál folytatta katonai pályáját technikusként; jelenleg híradóállomás-parancsnoki beosztásban szolgál.

ÖRÜLÖK, HOGY SEGÍTHETTEM AZ IDŐS EMBEREN

– Ez év januárjában, egy hűvös pénteki napon befejeztem Veszprémben a munkámat, majd kocsival hazautaztunk a párommal Nagyoroszába, a szüleimhez. A hazakeresést követően Balassagyarmatra indultam hétvégi nagybevásárlásra. Amikor indulás után az utca végén jobbra kanyarodtam Balassagyarmat irányába, Sz. János bácsi bukkant fel ellőttem, aki a határból igyekezett hazafelé egy köteg fűzfavesszővel. Az „örökmozgó” idős ember földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkozik. Üdvözölni szerettem volna János bácsit, ám ő hirtelen összeesett és az árokba dőlt. Azon-

nal kiugrottam a volán mellől, otthagya az autót az út közepén, az idős embert kiemeltém az árokból és az úttest szélére fektettem. Ekkor még lélegzett. Stabil oldalfevésbe helyeztem – a fogásokat annak idején az „Opeval” gyakorlatra történő felkészítésen, illetve a tavaly augusztusban elévített életmentő tanfolyamon tanultam az ezrednél.

Közben értesítettem a mentőket és beszámoltam nekik az idős ember állapotáról, ez mintegy másfél percet vett igénybe. A hívás befejezése után észrevettem, hogy elszíneződött az arca. Hátára fektettem és megvizsgáltam, hogy van-e légzése, illetve keringése. Nem hallottam, hogy szuszogna, és nem látam, hogy mozog a mellkasa. Gondoltam, hogy nagy baj van. Szabaddá tettem a mellkasát a téli öltözéktől, szó szerint szétszaggattam a ruháját, és megkezdtem az újraélesztést.

Körülbelül negyedóra elteltével érkezett meg a mentő a rétsági mentőállomásról; a mentősök már

életmentő készülékekkel folytatták a mentést. Többször is alkalmazták a defibrillátort, de nem volt eredménye. Én és a mentőautó sofőrje tovább folytattuk a mellkas-pumpálást és a levegőfúvást a beteg tüdejébe. Körülbelül a hetedik defibrillátoros kiütésnél gyenge, szabálytalan pulzus jelentkezett, ami reményre adott okot, de ennek ellenére kézzel továbbra is ráségítettünk.

A bácsit eszméletlen állapotban szállították a balassagyarmati kórházba, ahol mesterséges altatásban tartották egy napig. Miután másnap felébredt, mindenre emlékezett, csak arra a pénteki napra nem. János bácsi azóta is jól van. Amikor megköszönte a segítségemet, azt mondta: „Január 28-át immár a második születésnapomként fogom ünnepelni.”

Lejegyezte: Surányi Barnabás zászlós

PÁPÁRÓL JÖTTEM, MESTERSÉGEM CÍMERE: VEZÉNYLŐZÁSZLÓS

Kétezer-tízben ünnepelte tizedik születésnapját a Magyar Honvédségben a vezénylőzászlósi rendszer. Ennek alkalmából beszélgettem az „alapító atyák” egyikével, Magasdi György nyugállományú törzszászlóssal, az MH Légierő Vezérkar egykori vezénylőzászlósával.

– Gyuri, kérlek, avass be minket: hogyan lesz a 47-es ezred sárkányhajtómű-mechanikusából a légierő vezénylőzászlósa?

– Mindig is nagy hangsúlyt fektettem az önképzésre. Az érettségi megszerzése után, munka mellett szereztem meg a középfokú, majd a felsőfokú angol nyelvvizsgát. Ám tudjuk jól, hogy ez néha kevés, szerencsére is szükség van az életben. Esetemben ez egy jó időben jó helyen járó mérnök kolléga volt, aki felhívta a figyelmemet egy egyesült államokbeli tanfolyamra. Így 1999-ben, életemben először, betekintheztem az USA haderejének életébe, és ugyanitt találkoztam először a rangidős tiszthelyettes fogalmával, szerepével. Mint ahogy az lenni szokott, az első tanfolyamot követte a következő, ahol már a nyelvi képzés mellett a rendszerbe is sikerült mélyebb betekintést nyernem.

– És ezek után lettél vezénylőzászlós Pápán?

– Nem, Pápán nem szolgáltam vezénylőzászlósként. Még repülő műszakiként vettem részt a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem egyik speciális NATO katonai tanfolyamán, amikor telefonhívást kaptam. A hívó közölte velem, hogy másnap Talla István vezérőrnagy úrhoz, a légierő vezérkar főnökéhez vagyok hivatalos kihallgatásra. A tábornok úr arról kérdezett, hogy mit tudok a rangidős tiszthelyettesek szerepéről, valamint hogyan képezem el egy ilyen vezető beosztású tiszthelyettes munkáját. Visszanyúlva az amerikai tapasztalataimhoz, kiegészítve azt személyes elképzeléseimmel, valószínűleg olyannyira jó benyomást keltem, hogy beszélgetésünk végén felajánlotta nekem az MH Légierő Vezérkar vezénylőzászlósi beosztását. Így történhetett meg az, hogy a rendszer felállítása miatti különleges helyzetnek köszönhetően első vezénylőzászlósi beosztásomat a Magyar Honvédség Légierő Vezérkarnál kaptam meg.

– Ahol, gondolom, eleinte furcsán néztek rád az akkor még nem igazán elfogadott titulus miatt.

– A „küzdelmek” mellett nekem szinte csak pozitív tapasztalataim voltak az elfogadással kapcsolatban. Természetesen ez nem volt elmondható minden szint és minden beosztási hely esetében. Köszönhetően azonban a légierő nyitottabb légkörének, valamint az általam képviselt értékrendnek, rövid idő elteltével partnerként fogadtak el. Nagyon jó munkakapcsolatokat sikerült kiépítenem. Pedig jó pár, addig áthatolhatatlannak gondolt „falat döngöttünk”. Egy olyan konstruktív alkotómunka indult meg, aminek eredményeképpen jó pár, a mai napig érvényben lévő, a vezénylőzászlósi munka alapjait jelentő szabályozó kidolgozása történt meg. Ehhez rengeteg segítséget kaptam az alakulatoknál szolgáló kollégáktól is.

– Ekkor már birtokában voltál az USA-haderő vezénylőzászlósi akadémiáján tanulni, vagy ösztönösen „jöttek” ezek a dolgok?

– Az első vezénylőzászlósi tanfolyamot, amin részt vettem, Szolnokon rendezték meg 2000-ben. Ez a légierő berkein belül szervezett első, a maga nemében akkor még egyedülálló, speciális tanfolyamként indult, melynek fő célja a beosztásra való felkészítés volt. A csapat zöme természetesen még egészen tanácstalan volt, hiszen a magyar viszonyokhoz nem illeszkedő, teljesen ismeretlen út előtt álltunk. Az elkövetkezendő kihívások sokaságát akkor még szinte fel sem tudtuk mérni. A Talla tábornok úrnál történt kihallgatás révén már tudtam, hogy én leszek a légierő vezénylőzászlósa. Ám ennek itt különösebb jelentősége még nem volt; a hangsúly a rendszer alapjainak megteremtésén és az első generáció kinevelésén volt. Ekkor szinte még elérhetetlennek tűnt számunkra az amerikai Vezénylő Tiszthelyettesi Akadémia. Egy Oberammergauban megrendezett NATO rangidős tiszthelyettes-tanfolyamot vetettük fel az akadémia vezénylő tiszthelyettesének, aki éppen vendégladónként járt ott, hogy milyen jó lenne, ha magyar rangidős tiszthelyettesek is tanulhatnának

az El Paso-ban, a Fort Bliss katonai bázison működő USASMA-képzésen (United States Army Sergeants Major Academy), egy vezénylő tiszthelyettesi (SMC–Sergeants Major Course) tanfolyamon. Ezt közel egyéves csend követte, majd, mint derült égből a vilámcsapás kerestek meg az IMET-program magyarországi képviselői a lehetőséggel; szinte percek alatt kellett eldöntenem, hogy részt akarok-e venni a tanfolyamon, vagy sem. A dolgot bonyolította, hogy éppen készült egy NATO-beosztás betöltésére. De a vezetés elfogadta érveimet, és engedélyezték beiskolázásomat az akadémiára. Így történt, hogy Bogdán Tibor és Nagy László katonatársaimmal lettünk odakint az „első magyarok”. Az ott tanultak a további munkámban nagy segítségemre voltak, valamint sok értékes baráttra tettem szert kint-tartózkodásom alatt.

– Az MH Légierő Parancsnokság megszűnése számokra az aktív szolgálat végét jelentette. Hogyan telnek a mindennapjai Magasdi György nyugállományú vezénylőzászlósnak?

– Világéletemben szerettem tanulni és utazni. 2009-ben diplomáztam a Nyugatmagyarországi Egyetem Apáczai Csere János Karának andragógia (felnőttképzés – a szerk.) szakán. Utazási szenvedélyemnek, amikor tehetem, szívesen hódolok. Európától kezdve Amerikán, Afrikán át Ázsiáig a világ több mint 30 országában jártam.

Berek Zsolt törzszászlós

A FIZIKAI ÉS A LELKI EGÉSZSÉGÉRT

Kétezer-tizenegy február harmadikán, a Honvéd Vezérkar főnökének nevében Juhász István vezérőrnagy, a Honvéd Vezérkar törzsigazgatója átadta a budapesti Mexikói úton lévő Hotel Pátria edzőtermét. A szállónak sok katona és közalkalmazott lakója van. Az átadásnál jelen volt a HM Fegyverzeti és Hadbiztosi Hivatal képviselőjében Németh Béla ezredes, dr. Eleki Zoltán alezredes, a Honvéd Vezérkar Kiképzési Csoportfőnökségének kiemelt testnevelő főtitkárja és Bogdán Tibor törzszászlós, a Magyar Honvédség vezénylőzászlósa.

Az ünnepség nem volt hosszú, az edzőterem is szerény a 250 szállólakóhoz mérve, ám jelentősége előremutató. A honvédelmi tárca és a Magyar Honvédség képességfejlesztésének fő iránya a XXI. század színvonalán álló, az ország fegyveres védelmére képes, korszerű nemzeti haderő kialakítása, melynek legfőbb értéke a katona. Az a katona, akivel szemben magas szintű elvárásokat támaszt a nemzet, és maga a feladat, amelyeknek mindenki igyekszik is megfelelni. A fizikai terhelhetőség feladataink végrehajtása során elengedhetetlen; a fizikailag felkészült katona az alapja minden haderőnek, így a Magyar Honvédségnek is.

Az edzőterem igényét az a felismerés támasztotta alá, amelyet tárcaszintű felmérés is igazolt, miszerint a szállókon lakó katonák és közalkalmazottak szabadidejének hasznos eltöltése közös érdek, és fon-

tos szereppel bír a Magyar Honvédség működése szempontjából. Vagyis a hasznosság akkor igazán megfelelő, ha az találkozik a szervezeti érdekekkel is. Így a korábbi HM Infrastrukturális Ügynökség, a MH Összhaderőnemi Parancsnokság és a katonai felső vezetés összefogásával és támogatásával létrehozott edzőterem, a fizikai felkészülés lehetőségének megteremtésén túl, a szállón lakók bezárkózottságának, a pótcselekvések kialakulásának elkerüléséért, a már korábban említett szabadidő hasznos eltöltéséért, a személyes kapcsolatok kialakítását és az arra épülő egészséges közösségi szemlélet erősítéséért, építéséért is szolgálja. Az új edzőterem elősegíti az egymás közötti kapcsolatok elmélyítését, a kisközösségek között kialakult kohézió erősítését, és nem utolsósorban a korcsoportok részére – a katonai szolgálat eredményes teljesítése érdekében meghatározott – fizikai követelmények teljesítéséért, a testi és lelki egészség fejlesztéséért, illetve megőrzéséért.

Nagy igény van a kialakított sportolási lehetőségekre, mert a Budapesten szolgálók lehetőségei jelentősen beszűkültek, valamint a munkaidő előtti és utáni időszakra összpontosulnak. Az itt lakók egy része nagyon várta a nyitás napját, s ez jól mutatja, hogy az állomány ma már elkötelezett az építő jellegű életvezetés fenntartása, a követelmények teljesítése iránt.

B. T.

Fotó: Gémes Ildikó

HONVÉD ALTISZTI FOLYÓIRAT

Megjelenik évente hat alkalommal, minden páratlan hónapban

Kiadja a Honvéd Vezérkar

A kiadásért felel:

Orosz Zoltán altábornagy

Szerkesztőbizottság:

Elnök: Bogdán Tibor törzszászlós,
a Magyar Honvédség vezénylőzászlósa
Szerkesztik a Magyar Honvédség
vezénylőzászlósa

A folyóirat kiadásában és terjesztésében
közreműködik

a Zrínyi Média – HM Kommunikációs Kft.

Felelős vezető: dr. Gubcsi Lajos ügyvezető

Kiadói főszerkesztő: Zsalakó István

Szerkesztőségvezető: dr. Isaszegi János

Szerkesztőség:

Felelős szerkesztő: Kiss Zoltán

Olvasószerkesztő: Györi László

Főmunkatárs:

Fekete Imre ny. főtörzszászlós

Korrektor: Zilahy Tamás

Szerkesztőségi titkár: Solti Gabriella

A szerkesztőség címe:

1087 Budapest, Kerepesi út. 29/B

Telefon: 272-02, 459-5355, fax: 459-5354

e-mail cím: altiszti@regiment.hu

A tördelés a Zrínyi Média

grafikai stúdiójában készült

Tervezőszerkesztő: Dancs Katalin

Nyomdai munkák:

HM Térképészeti Közhasznú Nonprofit Kft.

Felelős vezető: Németh László ügyvezető

Ár nélküli, belső terjesztésű kiadvány

HU ISSN 1586-2917

A folyóirat teljes terjedelmében

olvasható a

www.parbeszed.hm.gov.hu portálon

A Honvéd Altiszti Folyóirat tagja az

Európai

Katonai Sajtószövetségnek (EMPA)

A lapban megjelenő közlemények tartalma nem feltétlenül esik egybe a Honvéd Vezérkar adott kérdésben kialakított álláspontjával. Ettől függetlenül helyt adunk a témában megjelenő más szakmai nézőpontoknak is, amennyiben azok a megoldás irányába hatnak.

MEDINAI TOBORZÓK

Történetünk 2006-ra nyúlik vissza, amikor a Magyar Honvédség 54. Veszprém Légterellenőrző Ezred medinai radarszázadának négy katonája elhatározta, hogy ők márpedig népszerűsíteni fogják a Magyar Honvédséget, az ott szolgáló katonákat, ezzel is segítve a katonai pályára irányítást. Járjukban-keltükben ugyanis azt tapasztalták, hogy a civilek részéről határozottan érzékelhető az igény: szeretnék megismerni a megújult haderőt, köztük azokat a magyar katonákat, akik külföldön teljesítettek, teljesítenek szolgálatot. Több oktatási intézmény is jelezte alakulatuk felé: szívesen vennék, ha átadnák a diákoknak a honvédelemmel kapcsolatos ismereteket, illetve a missziós tapasztalatokat.

A medinai csapat megpróbált eleget tenni a kéréseknek. Az elmúlt években megismertették a fiatalokat a kézfegyverekkel, a katonai felszerelésekkel, és igyekeztek átfogó képet adni a katonai pályáról. A to-

Á MEDINAI CSAPAT NÉGY TAGJA FIATALOKKAL

VAJON MELYIKÜK VÁLASZTJA A KATONAI PÁLYÁT?

borzógárda az elmúlt közel öt évben több száz alkalommal tartott honvédelmi bemutatót általános és középiskolában, egyetemen, főiskolán, és rendszeresen részt vettek falunapi rendezvényeken.

A medinai katonák elmesélték, hogy az utóbbi időben több alkalommal találkoztak fogyatékossgal élő fiatalokkal is. Annak ellenére örömmel mentek a közepesen súlyos fogyatékossgal élő gyermekeket nevelő intézményekbe, hogy az ott élők sajnálatos módon nem kerülhetnek a katonai pá-

lyára. A medinai fiúkat rendszeresen meghívták a vak gyermekek Fadd-Domboriban tartott nyári táborába, ahol – bármily lehetetlenül is hangzik – a kis csapat a nem látó gyermekeknek tartott „látványbemutatót”. A gyerekek ugyanis kézzel tökéletesen képesek letapogatni az egyes fegyvereket, eszközöket, a katonák rendfokozati jelzéseit. Érdekes, hogy a program után mindig úgy nyilatkoztak: „De jó volt megnézni ezt a fegyvert!” Egy idő elteltével már névről ismerték a bemutatót tartó katonákat,

akik sokat meséltek nekik a katonai missziók nehézségeiről és szépségeiről is. Az élménybeszámolót „kérdézz! – felelek” követte.

A vak gyermekek kedvenc foglalatossága volt e programok során a fegyverek szét- és összeszerelése. A katonák pedig egy sikeres teljesítés után nem fukarkodtak az elismeréssel, mondván: „Jobbak vagytok, mint az amerikai tengerészgyalogosok, hisz ők is bekötött szemmel hajítják végre ezeket a feladatokat.”

Az elmúlt év őszén több alkalommal szerepeltek egy ezeregyszáz fős oktatási intézményben, ahol a diákok a legjobb programnak szavazták meg a katonai bemutatót, de nagy sikerrel „léptek fel” több nyugdíjasklub – köztük a medinai – rendezvényén is. A csoport előjegyzési naptára az idei esztendőre is számos programot tartalmaz.

Az elmúlt években mutatott teljesítményük alapján a térségben ismerik és elismerik a medinai katonacsapat munkáját. A bemutatók résztvevőinek köszönő szavain túl, 2007-ben hivatalos elismerést is kaptak: Lakatos Tibor őrnagy, Janicska Zsolt zászlós, Kiss József zászlós, Varró János főtörzsőrmester és Juhász Tamás szakaszvezető Emlékkereszt kitüntetését vehetett át a szekszárdi városházán.

*Surányi Barnabás zászlós
Fotó: a szerző felvételei*

A FIZIKAI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSÉT SZOLGÁLÓ EDZÉSPROGRAMOK (1.)

Aki törődni akar egészségével és erőnlétével, annak fizikailag aktív életet kell élnie. Ez különösen igaz a katonákra, akiknél ez a szervezeti megfelelés feltétele is. A Magyar Honvédség jogosan elvárja, hogy katonái az átlag magyar embernél jobb fizikai állapotban legyenek, hogy rendszeresen sportoljanak. De milyen mozgásformát válasszanak, milyen időtartamban és milyen gyakorisággal mozogjanak? Erre a kérdésre adhat választ, és kínál sokféle mozgáslehetőséget a fitness világa. Az utóbbi években óriási fejlődésen ment keresztül a fitness, és az edzés módszerek száma szinte végtelen. Ha választani kell ezek közül, nagyon nehéz a dolgunk, ezért szakember tanácsára van szükségünk.

Írásunkban megpróbáljuk felsorakoztatni a legnépszerűbb programokat, hozzáfűzve saját tapasztalatainkat, szakmai tudásunkat, hogy megkönnyíthessük a választást. Néha úgy érezhetjük magunkat, mint az étteremben, az étel kiválasztása közben. Sok vonzó ajánlatot találunk, de nem kóstolhatjuk meg mindet egyszerre. Sem pénztárcánk, sem gyomrunk nem bírná. Aztán mikor belekóstolunk a kiválasztott ételbe, akkor jövünk rá, hogy azt kellett volna rendelnünk, amit a szomszéd asztalnál esznek. Ilyenkor jól jöhet a segítség. Nem kell mást ismerni, csak saját testünk igényeit, ízlésünket és az étel – azaz az edzés módszer – minőségét.

Pozitív hozzáállás és kitartás nélkül nem megy

Elődeihez képest nehéz helyzetben van a XXI. század embere. A gazdasági és technikai fejlődés nagymértékben megkönnyítette életét. A gépek sok olyan tevékenységet elvégeznek helyettünk, ami fizikai erőkifejtést igényel. Gondoljunk csak bele, száz évvel ezelőtt mennyi mindent kellett saját erőből megoldani azok közül a feladatok közül, amelyek ma már nem jelentenek fárasztó tevékenységet. A legnagyobb változás a termelésben következett be. Egyre kevesebben végeznek tényleges fizikai munkát, helyette gombokat nyomogatnak, karokat húzogatnak.

Kijelenthetjük, hogy jóval kevesebb erőfeszítésre van szükségünk manapság a mindennapi élethez, mint régebben. Ez azonban – bár kényelmes – nem jó a szervezetünknek. A mozgásszegény életmód miatt a kalória-felhasználás csökken, így a felesleges tápanyagot elraktározza a szervezet a zsírszövetekben. A mozgatórendszer, az izmok satnyulnak, az ízületek és a csontok teherbíró képessége csökken. A légzési-keverési rendszer szintén beáll arra, hogy csak ezen az alacsony intenzitási szinten kell biztosítani a szervezet anyagáramlását.

A mozgásszegény életmód és a helytelen táplálkozás előbb-utóbb elvezet a civilizációs betegségekhez (elhízás, magas vérnyomás, cukorbetegség, szív- és érrendszeri betegségek, pszichoszomatikus rendellenességek).

Írásunkban kifejezetten az aktív életmód lehetőségeivel kívánunk foglalkozni, ezen belül is a helyes testmozgás kiválasztásával, de ez nem azt jelenti, hogy az olvasó

FEKVŐTÁMASZ TEREPEN

megfeledezhet például a helyes táplálkozásról, ha cserében kellő mennyiségű mozgást végez.

Aki tehát szeretné elkerülni a fenti kockázatokat, annak pótolnia kell az életmódváltozás miatt kieső mozgásmennyiséget. Időt kell szánnia a sportolásra. Ilyenkor kérdések vetődnek fel abban, aki rendszeres testmozgásba kezd. Mivel kezdjem? Hogyan? Milyen intenzitással? Hogy melegítsek be? A kérdések mutatják, hogy gyakran marad magára az ember. Ilyenkor jól jöhet egy tapasztalt társ, akivel el lehet kezdeni az edzést, aki megtanít sok mindenre, persze nem biztos, hogy szakmailag helyes dolgokat fog mutatni, és nem biztos, hogy ugyanaz a terhelés jó lesz nekünk, amit ő saját magának adagol.

Ha egyedül edz az ember, előfordul, hogy hamarabb adja fel, és majd később

láthatjuk, hogy ez milyen fontos kérdés, hiszen az igazi edzeshatás általában akkor kezdődik, amikor már kimerültek a tartalékok, amikor már nem esik olyan jól a mozgás.

Kézenfekvő, hogy érezve a tanácstalanságot, megoldás után nézünk, és a hirdetések keresztül hamarosan felfedezzük a fitness-szolgáltatások széles választékát. Pár évtizede könnyű volt eligazodni, amikor a body building és az aerobik volt a két lehetséges alternatíva. A férfiak az előbbi, a nők pedig az utóbbi lehetőség felé mozdultak el szívesebben.

Ha ma körülnézünk, a kínáltól könnyen elszédülhetünk. Szinte hetente bukkan fel újabb név a palettán, általában valami idegen kifejezéssel megjelölve az adott edzés módszert. Nehéz eligazodni, hogy melyik módszer mit takar, melyik lehet számunkra

NYÚJTÓ GYAKORLATOK

essünk túlzásokba, mert az inkább ijesztő lesz, mint imponáló.

A fenti célok érdekében az edzésmódszereket vegyesen javallott alkalmazni, illetve váltogatni kell bizonyos időszakoként. Aki például a testépítésbe fog bele, annak nagyon fontos, hogy rendszeres nyújtó, lazító edzést is végezzen, illetve kocogó, úszó vagy egyéb ciklikus mozgással biztosítsa a vérkeringés megfelelő állapotát is. Ez persze nem mindig népszerű a testépítők körében, mert csökkenti az izomkeresztmetszetet, de ha az egészséges kondíció a cél, akkor nem lehet csak az egyik összetevőt fejleszteni.

Az egyes módszerek ismertetésénél négy fő szempontot veszünk figyelembe. Igyekszünk ismertetni a módszer eredetét, a mozgásforma lényegét, azt hogy legin-

FONTOS A FOKOZATOS EDZÉSTERHELÉS

JÁRÓRVERSENYEN

hatásos, melyik lehet káros (akár az egészségünkre, akár a pénztárcánkra nézve), melyik jelent újdonságot és melyik az, amelyik esetében csak egy régebbi módszer újracsomagolásáról van szó.

Írásunkban igyekszünk majd ismertetni a leggyakrabban előforduló módszerek lényegét, hatásmechanizmusát, de mindezek előtt ki kell jelentenünk egy fontos tény. A lényeg sohasem a módszer, hanem mi magunk, vagy aki használja az adott eljárást. Pozitív hozzáállásunk és kitartásunk nélkül csak időt és pénzt fecsérélünk el, a valódi cél elérése nélkül. Mint már az írás elején is hangsúlyoztuk, ezek a módszerek csak ke-

retet adnak saját elhatározásunk véghezviteléhez, csak motivációs segítséget jelentenek, de a saját aktív közreműködésünk nélkül nem fogják a hozzá fűzött reményeket megvalósítani.

Ahhoz, hogy tudjuk, melyik módszer mellett tegyük le a voksunkat, meg kell fogalmazni a célt, amit el szeretnénk érni. Stresszoldás, alakformálás, állóképességfejlesztés, erőfejlesztés, egy konkrét kihívásra való felkészülés, vagy akár két-három lehetőség együttesen. Amit mindenképpen szem előtt kell tartanunk: célunk összhangban legyen egészségünkkel, maradjunk természetesek és arányosak. Ne

kább milyen hatás érhető el vele, illetve ha léteznek, akkor melyek lehetnek a káros tényezők, illetve hogyan kerülhetők el ezek.

A módszereket nem lehet egyértelműen kategorizálni, de legfőbb hatásterületük alapján három nagy csoportba osztottuk őket. Ennek megfelelően kialakult egy nagyobb gyűjtőcsoport, ahová az alakformáló, relaxáló módszerek kerültek, illetve két jobban elkülöníthető csoport, az állóképesség fejlesztésére, illetve az erőfejlesztésre irányuló módszerek csoportja.

*Dr. Eleki Zoltán alezredes –
Sárközi Zoltán nyá. őrnagy
(Folytatjuk)*

AKIK TETTEK ÖNMAGUKÉRT

Befejeződött a „Katonák munkaerő-piaci reintegrációjának képzési programja” című projekt, amelyet február 25-én, a HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum dísztermében rendezett zárókonferencián értékelték. A projektgazda, Gyuris Mihály nyugállományú ezredes a közel százfős hallgatóságának elmondta: a sikeres program civil összefogással, a megalapozó tanulmányokra és a norvég tapasztalatokra építve, 20 hónapos intenzív, projektszemléletű felnőttképzési, szakképzési feladatsort valósított meg. A projekt elsődleges célját, a pályázatban vállalt feladatokat maradéktalanul sikerült teljesíteni, sőt a fő irányokban azok túl is teljesültek.

A program azoknak az állományban lévő, illetve a honvédséget elhagyni kényszerült tiszteknek, tiszthelyetteseknek, szerződéses katonáknak, honvédségi közalkalmazottaknak nyújtott segítséget, akik munkahelyük megtartása érdekében, vagy a civil szférában történő könnyebb elhelyezkedésükért, munkaerő-piaci esélyeik erősítéséért felnőttképzés keretében szakképzésre, átképzésre szorultak. A szakszerű kommunikáció eredményeként mintegy 18 ezer főt szólítottak meg országos tájékoztatási kampánnyal, regionális rendezvényekkel, sajtótájékoztatókkal. Az elektronikus és nyomtatott médiában történő megjelenéssel biztosították, hogy az érdeklődők részletes tájékoztatást kapjanak a programról, ezáltal minél többen használhassák ki annak lehetőségét.

A „Tégy önmagadért!” szlogen felpezsdítette a laktanyák, a nyugállományúak klubjai mindennapjait. A projektnek köszönhetően nagymértékben megnőtt az aktív ka-

tonák és a honvédségtől kikerültek körében a képzés iránti érdeklődés, az élethosszig tartó tanulás szükségességének elfogadása.

A norvég finanszírozási mechanizmus eredményeként egy konzorciumot hoztak létre – az MH Szociálpolitikai Közalapítvány, a Katonákért Közhasznú Alapítvány, a Magyar Védelmi Ipari Szövetség, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem és a Norvég Védelmi Egyetem részvételével –, amely biztosította, hogy a fenntartható fejlődés az esélyegyenlőség, elvei érvényesüljenek és a mindennapi munka részévé váljanak. A program során megerősödött és elmélyült a partnerség, az együttműködés a konzorcium tagjai, a parancsnokok, a személyügyi szervek és a társadalmi szervezetek között.

A projekt megvalósítása során a Norvég Védelmi Egyetem mint partnerintézmény számos konzultáció biztosításával, helyszíni tanácsadással segítette a menedzsment munkáját, és közben negyven magyar szak-

INTERAKTÍV BESZÉLGETÉS

embert képzett ki az orientációs képzés adatainak megoldására, háromszor ötnapos intenzív tréning keretében. A felkészített munkatársak, egy központi és hat regionális irodában, valamint három információs ponton biztosították a személyes kontaktust a jelentkezőkkel; szervezőmunkájuknak köszönhetően 5250 főt regisztráltak a programba. A csoportos orientációs képzéseken 1184 fő vett részt, a regionális irodákban, az információs pontokon dolgozó konzulensek 1862 fő egyéni pályakepértvét készítették el. Így összesen 3046 fő részvett az orientációs képzésben (személyiségfejlesztés, karrier-tanácsadás, munkaerő-piaci ismeretek, álláskeresés stb.). Az orientációs képzések, az egyéni konzultációk alapján iskolázták be a résztvevőket a szakmai képzésekre, tanfolyamokra, amelyek egyrészt a munkahelyek megtartását, másrészt a „civil” életbe visszakerültek elhelyezkedésének elősegítését szolgálták.

A munkahelyek megtartását szolgáló képzések alapvetően a katonai szervezetek igényeire épültek. A beiskolázások a parancsnokok egyetértésével történtek, és e körből 530 fő (19 százalékuk nő, 81 százalékuk férfi) ült „iskolapadba”. A beiskolázások a pályázati felhívásoknak megfelelően történtek. A honvédségtől korábban, illetve a projekt időszakában kiváltak köréből 599 fő jelentkezett képzésre. A beiskoláztak 70%-a (419 fő) nyugállományú katona volt, akiknek képzési támogatása az 1991. évi IV. tv. alapján, az Állami Foglalkoztatási Szolgálat (ÁFSZ) útján nem volt lehetséges, ezért a pályakorrekcióhoz szükséges szak-

KÖSZÖNET A NORVÉG KÉPZÉSI IGAZGATÓNAK

A PÁLYÁZÓKKAL

A ZÁRÓKONFERENCIA RÉSZTVEVŐI

A SZENTESI KATONÁK ÉRTÉKELIK A TAPASZTALATOKAT

képesítés megszerzése a program keretében volt biztosítható. A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, képzési kapacitása figyelembevételével, 351 fő képzését vállalta. A résztvevők ECDL-képzésen (az Európai Unió által támogatott, egységes európai számítógép-használói jogosítvány megszerzése), szakanyaggal bővített angol nyelv-képzésen, tűzvédelmi előadó, motorfűrészes-kezelő, biztonságiőr- és testőrképzésen vettek részt. Mindösszesen a projekt közel 70 szakmában összesen 1641 fő részére biztosított szakmai képzést, továbbképzést. A résztvevők 43%-a szolgálati viszonyban, a beosztásához előírt, illetve az

előmeneteléhez szükséges végzettséget szereztte meg, míg 57%-a a honvédségből kilépőként, vagy a korábbi években kivált katonaként szerzett a munkaerő-piaci érvényesülést segítő, illetve az élethosszig tartó tanulás elveit érvényesítve, nyugállományú életét teljesebbé tevő ismereteket.

A fenti számszerű eredményeken túl, a projektmenedzsment fontos sikernek tartja, hogy a Norvég Védelmi Egyetem szakemberei által átadott, számos dél-, illetve kelet-európai államban folytatott rekonverzió tapasztalatait képesek voltak adaptálni, elveit és eljárásait a magyar viszonyokra alkalmazni s a tennivalókat tananyagként is

megfogalmazni. A norvég partner nyilatkozatai, a magyarországi helyszíneken szerzett tapasztalatok alapján megfogalmazott értékelései elismerik a program magas szintű szakmaiságát, a programban részt vállaló Honvédelmi Minisztérium, Honvéd Vezérkar, középszintű parancsnokságok, katonai szervezetek, valamint a programot szervező civil szervezetek (alapítványok, nyugdíjasok szervezetei, szakszervezetek) hatékony együttműködését. A projekt eredményeinek ismeretében komoly, megőrzendő értéknek tartják a kiképzett, jelentős tapasztalatra szert tett állományt, a korszerűen felszerelt koordinációs hálózatot, és a 2011-ben kiírandó újabb pályázaton történő indulásra bíztatnak, töretlen bizalmukról és támogatásukról biztosítanak. Kívánatos a felállított projektszervezet tevékenységének továbbvitele, újabb pályázat esetén a nemzeti haderő számára újabb humán erőforrás-fejlesztési forrásul szolgálhat. A jelenlegi projektszervezet racionalizálásával, új társadalmi-közösségi szolgáltatások, állami feladat-átvállalások, valamint újabb pályázati projektek sikere esetén adottak lehetnek a jövő feladatai és biztosítható a forrásellátás. Ehhez természetesen szükség van támogatóink és partnereink – a Honvédelmi Minisztérium, a Magyar Honvédség, a honvédségi szakszervezet és a társadalmi szervezetek, magyar és norvég szakértőink – segítségére, melyet ezúton is tisztelettel köszönünk, és a jövőre nézve is kérünk.

*Sárközi Zoltán ny. őrnagy,
önkéntes képzési konzulens*

A MAGYAR HADSZÍNTÉR NÉHÁNY JELLEMZŐ VONÁSA A XVI. SZÁZADBAN

Magyarország három részre szakadásával gyakorlatilag megszűnt az egységes magyar hadszervezet. Az ország nyugati és északnyugati része a Habsburgoké lett, és a Királyi Magyarország katonái a bécsi Haditanács irányítása alá kerültek. A magyar katonaság legjobbjai a végvári rendszer erődfőtményeiben szolgáltak. Ezek a katonák elvileg zsoldos katonák voltak, de zsoldot ritkán, vagy rendszertelenül kaptak. Ezt a tényt az a levél is alátámasztja, amit I. Ferdinánd írt a Magyar Kamarának 1551. július 10-én, amely szerint az alárendeltségében szolgáló erdélyi katonák zsoldja már hosszú ideje nem érkezett meg. Arra utasítja a Kamarát, hogy minél hamarabb küldjék el nekik az elmaradt hópénzt.¹

A végvárrendszer kialakításának igénye a 1541 nyarán, a regensburgi birodalmi gyűlésen vetődött fel. Frangepán Ferenc érsek kifejtette, hogy Magyarország közepe sík terület s a török birodalom inváziója csak a hegyvidék kezdeténél tartóztatható fel. Sok évtizedes harci tapasztalat alapján felvázolta a védelemre képes végvárrendszer alapvető elveit. Így tehát a Királyi Magyarország és az Oszmán Birodalomhoz csatolt ország-rész határát ez a hosszú, a végvárak együttesét alkotó, nagyjából mindenütt a síkföld és a hegyvidék találkozásánál húzódó végvárrendszer jelentette, amely több évtized alatt alakult ki.² A sík területeket legfeljebb a kiterjedt mocsárvidék védte (Dráva, Balaton). Így a síkvidéken csak a zárt terepszakaszok közötti átjáróhoz kellett erődöt építeni (például Kanizsa vára).

A várkatonaságon kívül jelentős szerepük volt a mezei hadaknak, amelyeket a rendek szavaztak meg háború esetén, alacsony zsoldért. Alkalmankénti létszámuk 4000–10 000 fő közé tehető. Harcértékük és fegyverzetük alacsony színvonalat kép-

A HÁROM RÉSZRE SZAKADT MAGYARORSZÁG – 1550

viselt. A 3-4 ezer főt kitevő nemesi felkelés (insurrekció) sem volt jobb, mivel a nem katonáskodással foglalkozó nemesség nem szívesen vállalt katonai szolgálatot. A későbbiek folyamán lehetővé vált a helyettes katonák kiállításra. A főnemesek magánkatonasága már nagyobb harcértéket képviselt, létszámuk kb. 4000 főt tett ki, de döntő többségben saját érdekükben használták őket.

Ezenkívül a magyar hadszíntéren jelentős szerepet játszottak a hajdúk, akik a török hódítás elől menekültek. Két részre tagozódtak: a végvári szolgálatot ellátó királyi hajdúk és a szabad hajdúk, akik közül háború esetén toboroztak.³ A hajdúkatonaság egy része továbbra sem hagyott fel rabló, pusztító életformájával a hadjáratok között. Egy korabeli forrás szerint: „az ide ki való prédáláshoz szokott s tolvajláshoz tanult nemzet annyira elvetemedett, ... ha az ember büntetni akarja, mindjárt az más fél közé való szökéssel s menetellel fenyegetőzik, kopját nem akar viselni.”⁴

A Magyarországon szolgáló idegen katonaság zömét nyugati országokból szár-

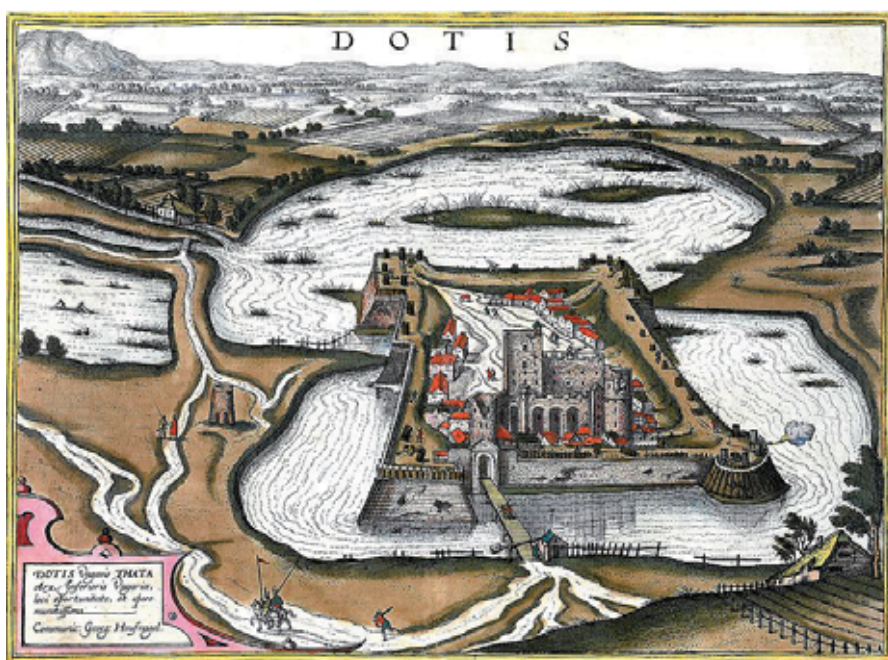
mazó várórság és mezei hadak alkották. Jelenős számú, 1527–1556 között mintegy 12–15 000 spanyol és itáliai zsoldos tartózkodott Magyarországon. 1532 után általában Székesfehérvár, Esztergom, Komárom, Pápa és Tata váraiban helyezték el az V. Károly jóvoltából küldött zsoldosokat. Az oszmánok valószínűsíthető útvonalában helyezték el őket. A nyugat-európai zsoldosok számára a magyar hadszíntér mintegy „hadikolostor” szolgált, amivel megala-
pozták további pályafutásukat.⁵

Közülük kiemelkedő Bernardo de Aldana magyarországi tevékenysége, amely árnyalja a magyar hadszíntér sajátosságait. 1549. április 4-én I. Ferdinándhoz írt levélben azt írja, hogy „megérkezett Salm gróf és megszemlélte a haderőt. Jó lett volna, ha ágyút is tudtak volna hozni, amikor idejöttek, bár a fagyok miatt az utak járhatatlanok. Balassa Menyhért erősíti várait és tiltakozott az ellen, hogy elzárják a térség átjáróit. A márciusi zsoldot rendben kifizették. Kéri Ófelségét, rendelje el, hogy az áprilist is ilyen pontosan fizessék. A harci morál fenntartása is megköveteli a pontos fi-

HAJDÚKATONA

TATA A XVI. SZÁZADBAN

zetést, mivel meg kell a katonákkal értetni, hogy Balassa földjein nem fosztogathatnak úgy, ahogy az ellenséges területen szokás, hanem tekintsék Ófelsége területének. (...) Megköszöni Ófelségének azt a kegyet, hogy az üresedést a regimentben itteni emberekkel tölti be.¹⁶

A nyugati zsoldosok jelenléte ellenére elmondható, hogy a XVI. századi magyar hadművészet eltér az Európában megszokottól. Egyik oka az volt, hogy a végvárak védelme sajátos harcmódot igényelt, nyílt csatára csak ritkán került sor. A végvári harcok, portyázások, lesvételek alakították ki a magyar könnyűlovás, a majdani huszár típusát.

Jelentős számú forrás emlékezik meg erről a különös hadiállapotot jelentő világról. A magyar hadművészet számára kiemelkedő fontossággal bírnak az 1550-es évek hadi eseményei. Az 1551–52-es török offenzíváról Horwatinowith kapitány írja Szolnokról 1551. november 11-én parancsnokainak, Teuffel Erasmusnak és Thúrzó Ferencnek azt, hogy Lippp városát a törököktől elfoglalták, a török csapatok a várba vonultak vissza, a magyarok az ostromot folytatják. Közli, hogy a törökök létszáma kb. 2000 fő, három főtiszt is a csapatokkal van, a várat remélhetőleg rövid időn belül elfoglalják.⁷

Temesvár 1551-es sikertelen ostroma után a következő évben a Török Birodalom újabb, nagyobb szabású hadjáratra szánta el magát. Dobó István, az egri vár kapitánya 1552. május 29-én egy török fogolytól értesült arról, hogy a hadjáratot nem a

szultán fogja vezetni, hanem a seregek vezére Almát basa lesz. A hadjárat Szolnok, Eger majd Kassa ellen fog irányulni. Nándorfehérváron gyülekeznek a török csapatok, kb. 100 000 katona várja a hadjárat kezdetét. A budai pasa közben Egert és Szolnokot akarja ostromolni. Ezért a vár kapitánya sürgősen katonákat és hadfelszerelést kér.⁸

A korabeli várostromokról kiváló leírást ad Forgách Ferenc. Eger hősie védelméről többek között így ír; a szövegből érzékelhető a korabeli magyar várostromok sajátossága: „Ali basa a védők erejének megpróbálása véget három hatalmas ágyút a domb ellen irányozván, mindegyikkel három-három lövést adatott le a várra: akkor a mieink a szentély tetejéről – amint említettük – odairányították ágyúikat, és olyan rettenetes golyózáport zúdítottak rájuk, hogy még a következő öt napon is, amíg az

ágyúharc folyt, sok ellenséges ágyúról leszakították a kerekeket és a talpat, és így használhatatlanná tették, sokat pedig végképp szétlőttek... Arslán bég ugyanekkor a ferences monostorból négy csatakiógyóval, minden irányba figyelve, a várat támadta, amerről a mieink tüzeltek, és Nagy Antalf halálosan megsebesítette. De éjszaka, mikor pihentek az ágyúk, a mieink betömködték a réseket, és mivel a nagyobb ágyúk rengeteg lőport fogyasztottak, ettől fogva csak a kisebbekkel tartották távol az ellenséget, úgy gondolván, hogy kell az még a rohamok elhárításához és a hosszabb ostromra.”⁹

A „nagy háborúknak” nevezett hadjáratokat a „kis háborúknak” nevezett időszak követte, amelyre jellemző volt a folyamatos portyázás, zsákmányolás, beütés mind magyar, mind török részről. A budai pasa arról értesíti Ernő főherceget 1578. május 6-án, hogy a magyar végvári katonák Eger, Kassa és Tokaj környékén portyáznak. Hatvan és Jászberény körzetébe is eljutottak. Egy kisebb csatában foglyul ejtettek 15 török katonát és néhányat megöltek. A budai pasa arra kéri a főherceget, hogy ezeket a rajtaütéseket tiltsa meg.¹⁰

A végvárrendszer szilárd egységeit a várkerületek alkották. A felső-magyarországi, az alsó-magyarországi, a dunántúli, báni határkerületek élén a Haditanács által kinevezett főkapitányok álltak. A kerületi főkapitányok kizárólag magyarok, a végvidéki főkapitányok többnyire a császári hadszervezet tagjai.¹¹ A végvári katonaság etnikai összetétele igen vegyes volt. Kivételes esetekben, amikor például 1577-ben Rudolf császár és Báthory István között rossz volt a viszony, a császár elrendelte, hogy a magyar végvárakat inkább német, mint magyar tisztekkel és katonasággal erősítsék meg.¹²

Dr. Szabó Béla

Jegyzetek

¹ Hadtörténelmi Levéltár, VII. Török kori gyűjtemény 1551/4.

² R. Várkonyi Ágnes: Három évszázad Magyarország történetében I. Korona Kiadó, Budapest, 1999. 72. o.

³ Az egyetemes és magyar hadművészet fejlődése. (Füzi Imre szerk.) Zrínyi Kiadó, Budapest, 1986. 38. o.

⁴ B. Szabó János–Somogyi Győző: Az Erdélyi Fejedelemség hadserege. Zrínyi Kiadó, Budapest, 1996. 54. o.

⁵ Korpás Zoltán: Álvaro de Sande hadjárata Trencsén vármegyében (1545) I. toriblog.blog.hu

⁶ Korpás Zoltán: Egy spanyol zsoldosvezér levelei a XVI. közepén vívott magyarországi háborúkról. Adalékok Bernardo de Aldana magyarországi tevékenységéhez (1548–1552). toriblog.blog.hu

⁷ Hadtörténelmi levéltár, VII. Török kori gyűjtemény 1551/6.

⁸ Hadtörténelmi levéltár, VII. Török kori gyűjtemény 1552/8.

⁹ Forgách Ferenc: Emlékirat Magyarország állapotáról Ferdinánd, János, Miksa királysága és II. János erdélyi fejedelemsége alatt. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1982. 11. o.

¹⁰ Hadtörténelmi levéltár, VII. Török kori gyűjtemény 1578/17.

¹¹ R. Várkonyi uo., 76. o.

¹² Hadtörténelmi levéltár, VII. Török kori gyűjtemény 1577/5.

GONDOLATOK AZ ÁRPÁD-VONALRÓL (3.)

Erődszázadok

Az Árpád-vonal védelmére erődszázadokat hoztak létre, amelyek megszállták a támpontokat, erődrendszereket. Feladatuk: a műszaki záruk, az erődök, lövészárokszerkezet tökéletes kihasználásával körkörösén védeni a völgyzárakat. (Az érdekesség kedvéért megjegyzem: a magyar gyártmányú tűzfegyverek mellett az erődítményekbe beépített páncéltörő ágyúk, géppuskák, aknavetők között a legkorszerűbb német páncéltörő ágyúk és fegyverek, valamint az 1941-ben, a jugoszláv hadseregtől zsákmányoltak is megtalálhatók voltak. Magyarország akkor sem volt gazdag. Minden eszéköt föl kellett használni a hatékony védelem megvalósítására.) Az erődszázadok szervezete, létszáma, felszerelése a megvédendő erődítménytől, völgyzárattól függött. Nem túlzás a kijelentés: nem volt két azonos erődszázad a sok tucat között. Felkészítésüket egészen 1944 tavaszáig a területileg illetékes kassai VIII., valamint a kolozsvári IX. hadtestparancsnok irányította, a gyalogsági kiképzési elvek alapján. Az előírásokat azonban a helyi feladatok sajátosságai jelentős mértékben befolyásolták. A századparancsnokok nagy szabadságot élveztek a konkrét feladatok megtervezésekor, szervezésekor, megvalósításakor. A feladatok helyhez kötöttek voltak. Az összes alegység, katona, nehézfegyver-kezelő tökéletesen ismerte – mint írtam: előre belötte – a védelmi szakasz területének minden egyes részletét, pontját, készség szintjéig begyakorolta védelmi feladatait. A pontos tüzelés, tűzvezetés érdekében az állá-

sok előtti terepszakaszt a fáktól, bokroktól megtisztították, a támadók által fedezéként felhasználható sziklákat eltávolították.

Az ellenséges gyalogságnak nyílt terepen, legalább 30-40°-os szögben emelkedő hegyoldalon fölfelé kellett támadni. Az erődszázad parancsnoka olyan vasbeton vagy megerősített föld-fa harcálláspontból vezette százada harcát, ahonnan védelmi szakaszát jól belátta. Az erődalegységek legénysége, a figyelők kivételével, ellenséges tüzérségi tűzben, repülőátadaskor, általában egy raj pluszmegerősítés befogadására méretezett, és lehetőleg a támadó ellenség nehézfegyvereinek, tüzérségének holterében épített vasbeton vagy sokszorosan megerősített föld-fa óvóhelyeken, fedezékekben tartózkodott. Ezek kisebb repülőbombák telitalálatokor is tökéletes védelmet nyújtottak, a rendszeresített szovjet 82, 120 mm-es aknavetők, illetve 76, 105, 155 mm-es lövegek tüzéről nem is beszélve. Ellenséges támadáskor a pókhálószerrűen, körkörösén megépített lövészárkokból, tüzelőállásokból, reteszállásokból pontos és nagy erejű tüzrel verték vissza az ellenséget. Már e néhány sor is jelzi, hogy milyen kiemelkedő szerepe volt a tiszthelyeteseknek (altiszteknek), a kisalegységek parancsnokainak. A völgyzárakat, támpontokat műszaki záruk védték, szintén körkörösén. „Az Uzsoki-hágó előtt... az államhatár mentén, a magaslatok lejtőin keresztül húzódo... sűrű drótkadályok rendszerét hozták létre. A peremvonal elé négysoros harcokosi akadályt, sáncfal- és harcokosiárok-vonalat, fatorlaszokat, aknamezőket, majd megint harcokosi árkokat állítottak” (Grecko, A. A.: A Kárpátokon át. Zrínyi Katonai Kiadó. Bp. 1977.)

it, völgyeit, mint a tenyerüket. Az állandóan a terepen lévő járőreik tökéletesen tudatában voltak annak, hogy állandó éberségtől, a környezet minden részletének figyeléséről, azonnali tűznyitási készségüktől, gyors döntésüktől függ az életük.

1944-től a Máramarosi-havasokban elsősorban működtek szovjet és magyar partizáncsoportok. A határvadászok irányítás, felkészítés szempontjából – számozásuk is jelzi – a két említett hadtestparancsnokhoz tartoztak. 1944 tavaszán az 1. hadsereg felvonulásakor, a terület hadszíntérré való nyilvánításakor az erődszázadokkal (zászlóaljakkal) együtt a hadseregarancsnok alárendeltségébe kerültek.

A hadműveleti elgondolás szerint a határvadászok biztosították a völgyzárak közötti meg nem erődített erdős, hegyes területek irányából a támpontokat, völgyzárakat bekerítés, átkarolás ellen. További jelentős feladatuk volt az ősi magyar portyázó harc. Az ellenség folyamatos nyugtalanítása, kifárasztása. Raj-, szakaszerejű kötelékben végrehajtott váratlan rácsapásokkal, lesállításokból való tűznyitásokkal szüntelenül nyugtalanítani, kimeríteni a magas hegyeken, nehezen járható fenyveseken áthatolni, a völgyzárak mögé kerülni akaró, mindent (ti. géppuskákat, aknavetőket, lőszeret és a saját meneffelszerelésüket) saját vállukon cipelő szovjet gyalogságot. Az állandó rajtaütésekre, tűzcsapásokra a szovjet katonák azonnal visszalöttek. A következmény: gyakran előfordult, hogy mire a völgyzár védővonalaihoz értek, már ellöttek a magukkal cipelt lőszer jelentős részét. Grecko többször említi könyvében, hogy milyen komoly gondot okozott a lőszerhiány és az utánpótlás.

CSATAY LAJOS VEZÉREZREDES, HONVÉDELMI MINISZTER LÁTOGATÁSA 1944 NYARÁN A KÁRPÁTOKBAN AZ I. HEGYIVADÁSZDANDÁRNÁL

Határvadász alakulatok

A másik fegyvernem a határvadász alakulatok voltak, a 8. (Munkács) és 9. (Gyergyószentmiklós) határvadászdandár zászlóaljai, portyázó századai, őrsői. (Külön kellene írni hősiességük, milícia-rendszerű különleges helyzetük miatt a 20. század határőr-zászlóaljáról, de ezzel szétfeszíteném a tárgyalt témát. Megérdemelnek egy önálló tanulmányt. Ezért összevonva kíséreltem meg bemutatni a határvadászokat.) Mindennapos határvédelmi, ellenőrzési, járőrözési feladataik révén, úgy ismerjük a Keleti-Kárpátok csúcsait, szakadéka-

Hegyivadászok

A harmadik fegyvernem a hegyivadászok voltak. Az 1. dandárt Kárpátalja visszafoglalását követően, 1939-ben, a 2.-at Észak-Erdély visszacsatolása után állították fel. Minőségileg a honvédség élcsapataihoz tartoztak. Kiemelkedően kemény, nagy fizikai igénybevételre támaszkodó, valóban magas színvonalú kiképzésük révén a szó teljes értelmében a hegyi harc mesterei voltak. Egy dandár négy hegyivadász-zászlóaljból és egy hegyitűzér-osztályból állt.

A dandárok fő „szállítóeszközei” a szintén alaposan „kiképzett” őszvéreik vol-

tak (ez nem tréfa, valóság; miként a rendőrököt, úgy a huszárok lovait és a hegyi csapatok öszvéreit is „kiképzik”, betanítják). Ez nagy előnynek bizonyult a harcok során. Több korabeli magyar katonai szakíró szerint a Kárpátok havasaiban harcértékük azonos volt egy három gyalogezredes hadosztályéval. Század-, zászlóaljerejű, hegyi-tüzérségi tüzellel támogatott rajtaütésekkel, ellenlökésekkel (ellentámadásokkal) képesek voltak visszaverni az ellenség völgyzárak közötti megkerülő vagy a támpontok közé beszivárgási taktikával beékelődött csapatait. Grecsko marsall könyvében arra is kitér, hogy e sorozatos rajtaütések-ellenlökések mennyire lelassították csapatai előrehaladását, már a Hunyadi-állás és a Szent László-állás elleni támadáskor.

Az Árpád-vonalat tartani kellett!

A védelem gerincét, beleértve az Árpád-vonal védelmét is, 1944-ben – hivatalos nevén – a magyar királyi 1. hadsereg, röviden 1. magyar hadsereg, alkotta. (Történetét részletesen megírta Ölvedi Ignác ny. ezredes: Az 1. magyar hadsereg története. Zrínyi Katonai Kiadó. Bp. 1989; Vitéz Jolsvai Viktor szkv. vk. ezredes: A Magyar Királyi 1. Honvéd Hadsereg története. In: Magyarország Honvédelme a II. világháború előtt és alatt. 1920–1945., II. kötet, München 1974.) A Vörös Hadsereg 1944 elején, miután Korszuny-Sevcsenko térségében jelentős német erőket bekerített, hatalmas erejű támadássorozatot indított. Nyár elejére kijutott a Kárpátok előterébe. A védelmi harcok során az 1. hadsereg júliusban a Hunyadi-állásba vonult vissza. A védővonal „teljesítette feladatát”. Heves hegyi harcokkal augusztus második feléig feltartóztatta, lelassította a 4. Ukrán Front támadását. Augusztus végén az 1. hadsereg fokozatosan visszavonult a Szent László-állásba.

FELROBBANTOTT VASBETON RAJFEDEZÉK

Mai fogalmakkal élve az Árpád-vonal „biztosítási övezetében” kiépített előretolt állásrendszerébe.

Az 1. hadsereg fő hadműveleti feladatát – harcereje megőrzésével, tervszerűen, fokozatosan visszavonni alakulatait a fő védelmi vonalig, az Árpád-vonalig – teljesítette. Csakhogy közben a hadászati helyzet alaposan megváltozott. 1944. augusztus 20-án a 2. és 3. Ukrán Front csapatainak elsöprő erejű támadásával a Vörös Hadsereg Romániában áttörte a német Dél Hadsergcsoport védelmét. Augusztus 23-án Románia átállt, és hadat üzen mind Németországnak, mind Magyarországnak. Ezzel megnyílt a lehetőség a „feltörhetetlen dió”, az Árpád-vonal megkerülésére. A szétszórt és a Romániában lévő bekerítésből kitörő német csapatok Erdélybe, nagyrészt az Árpád-vonal mögé húzódtak vissza, rendezni soraikat.

A szovjet csapatok, kis túlzással, keresztülszáguldottak Románián, és a hónap végére megjelentek Dél-Erdély román területein. Augusztus 26-án pedig az Új völgyében, már Magyarország területén, harcérkezésbe léptek az Árpád-vonal déli szakaszát védő székely határőr erőkkel.

A szovjet katonai vezetés jelentős hadászati előnyhöz jutott. Az ekkor felállított és újjászervezett 2. magyar hadsereg szeptember hónapban, a háromhetes tordai csatában feltartóztatta és lelassította a szovjet előretörést. A hatalmas túlerő ezért a könnyebb ellenállást választva a Maros völgyében nyugatra fordult. Arad elfoglalása után a mai Magyarország területére lépett. Október 8–20. között Debrecen térségében a második világháború egyik legnagyobb páncéloscsatája bontakozott ki. Nyíregyháza kétszer cserélt gazdát.

A Vörös Hadsereg hadműveletének célja: gyors előretöréssel bekeríteni az Erdélyben rekedt két német, valamint a 2. magyar hadseregeket. Északról a 4. Ukrán Frontnak a Tatár-hágó – Uzsok között kellett áttörnie az Árpád-vonalat, előretörni a Tisza vonalig és egyesülni a délről, a magyar Alföldön Debrecen elfoglalva északi irányba támadó 2. Ukrán Fronttal. A szovjet bekerítés sikere az Árpád-vonal áttörésén állt vagy bukott, mivel az Észak-Erdélyben lévő három német és magyar hadsereget a Debrecen körül dúló csata miatt csak a Tisza völgyén keresztül lehetett kivonni a kialakuló „zsákból”.

Az Árpád-vonalat tartani kellett! És tartották! A bekerítés megbukott. A kitarást, a feladat teljesítését – mint az eddig leirtakból már kitűnhetett – nem a debrece-

A 17. GÉPESÍTETT LÖVÉSZHADTEST EMLÉKMŰVE A KÖRÖSMEZŐI VÖLGYZÁRNÁL

ni csatára jellemző méretű ütközetek, hanem a magashegységi harcra, kis területek, egy-egy támpont elfoglalására, védelmére törekvő összecsapások jellemezték. És arról sem szabad megfeledkezni, hogy közben, október 15-én zajlott le Horthy Miklós kiugrási kísérlete, bejelentett proklamációja.

Visszavonulás – parancsra

1944. augusztus végére a 4. Ukrán Front a Keleti-Kárpátok északi és középső szakaszán Uzsoktól a Tatár-hágóig felzárkózott a magyar határra, ahol megállította őket a Szent László-állás; „rendezni kellett soraikat”. Következett az Árpád-vonal elleni támadás. E helyütt nincs terünk valamennyi völgyzár elleni támadássorozatot bemutatni. Meggyőződésem, hogy a harcok jellegének, heveségének jellemzésére elég a Körösmező birtokbavételéért folytatott másfél hónapos küzdelem felelevenítése.

Grecsko a 17. gárda-lövészhadtest nagy győzelmeként tárgyalja a Fekete-Tisza völgyében épült Körösmező (Jaszinya) „elfoglalását”.

„Az ellenség... a védelmét Jaszinya... szélén szervezte meg, ahol szűk volt a terep és az egyetlen út a hátsóországba, Rahovba (Rahó) vezetett. (...) a védelmi csomópont 19 támpontból állt, amelyek összefüggő vonalban sorakoztak egymás mellett... Mind-egyik 2-3 nyitott tüzérszékéből, továbbá vasbeton és föld-fa óvóhelyekből állt. Sok támpontnak ezenkívül tüzérségi állásai és parancsnoki harcálláspontjai voltak. Minden támpontot körkörös védelemre tettek alkalmassá, zárt lövészárkok kötötték össze a berendezéseket, és nyitott lövészárkok biztosították az összeköttetést a szomszédos támpontokkal. A tűzrendszert is körkörös szervezték, a drótkadályok pedig a támpontok körvonalait követték. Minden támpont kölcsönös tűzösszeköttetésben állt

a szomszédos... támpontokkal és biztosította a peremvonalhoz vezető útvonalak tűz alatt tartását az akadályok előtti térségben. A támpontok azonkívül tűztámogatást kaptak az aknavetőktől is. Ezeknek állásai így helyezkedtek el: az első a vasútvonal mentén, a második ettől keletre, a hegynyúlvány túlsó lejtője mögött, a harmadik pedig a Tisza jobb partján... Tűztámogatást a szidovecki (nem tudtam helyileg azonosítani – P. I.) támpont tüzérsége nyújtott.” (Grecksó: i.m. 166. o.)

Természetesen a völgyzárakat mindenütt hasonló gondossággal hozták létre. A támpontokat föld alá rejtett távbeszélő-hálózatok kötötték össze. A völgyzárak parancsnokságai rádiókapcsolattal is rendelkeztek.

De térjünk vissza a Tatár-hágótól közúton 8 km távolságra lévő Körösmezőhöz. A kisvárostól 40 kilométerre, délre hozták létre, második vonalként, a korábban már bemutatott rahói völgyzárát. A közigazgatási központként és közúti, vasúti csomópontként működő, több völgyben szerteágazó város egyúttal az Árpád-vonalnak a Tisza két ágát, valamint a Máramarosi-havasok keleti szárnyának Magyarország belső területei felé vezető útvonalait lezáró völgyzárak központja volt. Északról, a Fekete-Tisza völgyében a körösmezői, Keletről pedig a Fehér-Tisza völgyében a mintegy 15 km-re lévő tiszabogdányi (Bogdan) zárta le a Tisza Rahón egyesült főága mellett, az ország szívébe vezető utat. A délkeletre, Borsán (ma Románia, Borşa) épült völgyzárral kapcsolódott a kárpátaljaihoz az Árpád-vonal észak-erdélyi szakasza.

A rahói körzetben helyezkedett el az 1. hadsereg kijelölt magasabbegysége, tüzérsége, nagy erejű ellenlökések végrehajtására. A többi – előzőekben felsorolt – hágót, folyóvölgyet nyugatra, egészen a szlovák határig, hasonlóan kettős övben elhelyezett völgyzárak védtek. Huszton működött az 1. magyar hadsereg főhadiszállása.

Megismétlem, mert lényegesnek tartom: a Tatár-hágó és a Körösmező között a távolság országúton 8 km. A hágót Grecksó marsall szerint augusztus 27-én lépték át a 17. gárda-lövészadosztály alegységei. A völgyzárát a magyar védők október 16-áról 17-ére virradó éjjel adták fel. A visszavonulási parancsot a hadsereg-parancsnokság október 14-én adta ki „Tisza mozgás” fedőnév alatt, a német hadseregcsoport-parancsnok beleegyezésével.

Az átadást alaposan elő kellett készíteni, és minden anyagot, eszközt ki kellett vonni. Rahón vagonirozták be mind a technikát, az anyagokat, mind a visszavonulás fedezésé-

HEGYIVADÁSZ-EMLEKTÁBLA A HM HADTÖRTÉNETI INTÉZET ÉS MÚZEUM DÍSZUDVARÁN

ben részt nem vevő alakulatokat, a kiürített erődöket pedig fel kellett robbantani, hasonlóképpen a hidakat, vasúti berendezéseket stb. Áttörésről tehát nem lehet beszélni. Parancsra vonultak vissza. Másfél hónapig a 4. Ukrán Front a Kárpátokban – miközben ezekre rúgott vesztesége – hadműveleti szempontból egy tapodtat sem jutott előre.

A Körösmező melletti vasúti völgyhídtól légvonalban mintegy 1200-1400 méter távolságra, a becslésem szerint mintegy 300-400 méterrel magasabb hegyoldal legmagasabb pontján emlékmű áll az egyik magyar erődcsászár harcálláspontja mellett. 2006 májusában, a város szelétől indulva csoportunkkal nagyjából ötven perc alatt értünk fel az emlékműhöz. Felszerelés nélkül, nyugodt tempóban. E táv gyors léptekkel való megtételére síkvidéken legfeljebb 12-14 percre lett volna szükség! Az emlékmű a Vörös Hadsereg 17. gárda-lövészhadtest – mint ott mondták az emberek – két és félezer hősi halottja előtt tisztelig. Mi is leraktuk a hősi halottaknak, az egykori ellenségnek is kijáró, mezei virágokból ott a helyszínen összeállított kis csokrunkat. Bátor orosz katonák voltak. A lehetetlen kísérelték meg végrehajtani: áttörni az Árpád-vonalat. Bátor magyar katonák védtek. Magyar emlékművet azonban nem láttunk.

Érdemes a messziről látható, egymásra rakott kötömbökből épített oszlophoz felmenni. Az egész védelmi rendszer terepasztalként terül el az ember szeme előtt. Vasbeton erődemelek, az egykori lövész- és közlekedőárkok, reteszállások nyomvonalai stb. Bár a körösmezői támpontokat többször bekerítették a támadó szovjet lövészcsapatok, a körkörös védelemben szilárdan kitartó erődcsászádokat a hegyivadászok ellenlökésekkel rendre fölmentették, és helyreállították az eredeti állapotot.

Az ok pedig, amiért a magyar csapatok visszavonultak, nem a Grecksó által emlegetett „áttörés”, vagy a 4. Ukrán Front tá-

madása volt, hanem az, hogy az Árpád-vonal védői teljesítették feladatukat. A délről támadó 2. Ukrán Front csapatai elérték a Rahótól mintegy félszáz kilométerre délre lévő Máramarosszigetet (ma Románia, Sighetul Marmatiei). És nagyrészt az Árpád-vonal hősi és szilárd kitartása eredményeként, a „zsákból” sikerült az összes német és magyar csapatot kivonni. A további ellenállás értelmetlenné vált. Hasonló volt a helyzet a többi völgyzár esetében is, melyeket a visszavonulás ütemének megfelelően az 1. magyar hadsereg parancsnokának intézkedésére fokozatosan feladtak.

A választ a történelem írta meg

Körösmezőt Damó Elemér főhadnagy utászszázada hagyta el utoljára. Parancsot kapott a Tisza-híd felrobbantására.

„Az esti szürkületben szállingózó gyalogosok jöttek át... nem is nagyon sokára egy rendezett zászlóalj érkezett a hídroz...”

– Százados úr, Damó főhadnagy alázasosan jelentkezem, mint a robbantó század parancsnoka. Jön-e a százados úrék után valaki?

– Szervusz – válaszolt a zászlóaljparancsnok-, mögöttem 500 méterre jön az utóvédem, utána már senki.

Valóban, 10 perc múlva megjelent egy szakasz a túlsó parton laza alakzatban, majd átjöttek a hidon.

– Ti vagytok a zászlóalj utóvédje?

– Igen, főhadnagy úr, mi vagyunk az utolsó. A falu szélén már kozákok szegődtek a nyomunkba, de nem jöttek közel.

Néhány perccel később, a falu szélén szürke alakok tűntek fel az esti homályban.

– Gyűjtás! – vezényeltem. – Kerékpárral Nyomás!

Lehettünk már vagy 500 méterre a hídtól, mikor villanás visszfényét láttuk a környező sziklákon, majd röviddel utána hatalmas dörrenés hallatszott. Egymást követték az előkészített út- és hídrobbantások... (Rahótól délre, mintegy 15 km-re, elhagyva Európa földrajzi középpontját is – a szerző megjegyzése.) Valahol Terebesfejérpatak (Gyilovje) környékén, az út szélén álló rönkházban egy ruszin asszony siratott bennünket. – Mi lesz velünk, tiszt úr? – kérdezte. Minthaéntudtam volna.” (Damó Elemér nyá. ezredes: Névtelen katonák. Honvéd Hagományörző Egyesület. Bp. 1944)

A minden magyar által ismert választ már a történelem írta meg...

Dr. Pataky Iván nyá. ezredes
(Vége)

MÉRLEGELÉS – DEVIZANEM-VÁLTÁS

Az elmúlt időszakban gyakran hangzottak el kérdések a már meglévő CHF-alapú hitel-, illetve lízingszerződések devizanemének megváltoztatásával kapcsolatban. A PSZÁF 1/2011. számú vezetői körlevelének egyes részei a médiában is napvilágot láttak. Fontos megjegyezni azonban, hogy az említett körlevél kizárólag *állásfoglalás* a PSZÁF részéről, és nem tartalmaz jogszabályi változást. A jelenleg hatályos jogszabályok szerint nagyon kevés adós esetében alkalmazható a devizanemváltás.

Nézzük konkrétan, miért is? Mert devizanemet váltani, azaz a hitel-/lízingszerződésben megjelölt nyilvántartási devizanemtől eltérni csak abban az esetben lehetséges, amennyiben az ügyfél kezdeményezésére *hitelkiváltás* történik. Kivételt képez az ún. világhitel/világlízing, itt jellemzően JPY (japán jen) alapú az eladósodás, az ilyen típusú hitelnél szabadon változtatható a devizanem. Hitelkiváltás során a meglévő hitelt lezárja a bank, és egy új hitelt igényel az ügyfél. Az új hitel felvétele azonban a jelenleg hatályos 361/2009. sz. kormányrendelet vonatkozó szabályainak meg kell feleljen.

1. Az ingatlan finanszírozhatósága :

Hitel esetén:

- forint alapú jelzáloghitel esetében az ingatlan forgalmi értékének max. 75%-ig;
- euró alapú jelzáloghitel esetében az ingatlan forgalmi értékének max. 60%-ig;
- minden más devizanemben az ingatlan forgalmi értékének max. 45%-ig nyújtható jelzáloghitel.

Lízing esetén:

- forint alapú finanszírozás esetében az ingatlan forgalmi értékének max. 80%-a;

- euró alapú finanszírozás esetében az ingatlan forgalmi értékének max. 65%-a;
- minden más devizanemben az ingatlan forgalmi értékének max. 50%-a finanszírozható.

Tehát például egy 2007-ben felvett CHF-alapú hitellel akár az ingatlan teljes vételárát is finanszírozhatta a bank, vagyis 100%-ban terhelésre került a forgalmi érték. Jelenleg a fent említettek szerint a forgalmi értéknek max. 75%-a terhelhető HUF- és 60%-a EUR- alapon – hitelek esetében, lízingnél 80%, illetve 65% a terhelhetőségi arány. Ebből az következik, ha egy 10 M HUF forgalmi értékű ingatlan 9-10 M HUF hitellel van terhelve (mind ez devizában nyilvántartva, amely tartozásnak a jelenlegi értéke jóval magasabb, akár több millió HUF-fal is, mint a felvétel idején: mind a kamat, mind az árfolyam-emelkedések hatására), lehetetlen hitelkiváltásról beszélni, hiszen a tartozás nemcsak elérheti, de leginkább meghaladja az ingatlan jelenlegi forgalmi értékét.

2010. augusztus 1-jével felfüggesztették a devizában történő jelzálogjog-bejegyzést Magyarországon. Egy új hitel felvétele esetén – még ha hitelkiváltásról van is szó, amelynek szabályait szintén rögzíti az említett kormányrendelet – a meglévő bejegyzés mértékét meghaladó összeg nem folyósítható, mert új bejegyzés már nem kérhető, magasabb hitelösszeget viszont egyetlen bank sem folyósít jelzálogjog bejegyzése nélkül.

Mindezeken kívül be kell kalkulálni az ingatlanárak csökkenését is, ami még aránytalanabbá teszi az ingatlan értékének és a fennálló hiteltartozásnak a mértékét.

2. Az ügyfél jelenlegi jövedelmi helyzete szintén meghatározó tényező, a 361/2009.

sz. kormányrendelet nem határoz meg konkrét százalékokat, összegeket, ebben a kérdésben a bankok belső szabályzata az irányadó, de alapvetően szigorúbb a jövedelemvizsgálat, még akkor is, ha az elfogadható jövedelmek köre bővült.

Ha az ügyfél törlesztési nehézségei mellett BAR/KHR-listára került, úgy még kilátástalanabb a hitelkiváltás kérdése.

Abban az esetben, ha mégis lehetséges a fent említett szabályok betartása mellett a hitelkiváltást kezdeményezni (alacsony a tartozás a forgalmi értékhez képest; vagy magas, de előtörlesztésre vagy pótfedezet bevonására van lehetőség), úgy az ügyfél fennálló, az árfolyamváltozást követő mozgó tartozása állandósult tartozássá válik, azaz a korábban felvett tartozása – az évek óta tartó folyamatos törlesztések ellenére – akár több millió HUF-fal is növekedhet.

Amíg a csatolt vezetői körlevélben megfogalmazott, a PSZÁF részéről is kívánatosnak tartott CHF-alapú hitelek kiváltásához a jogszabályi környezet nem alkalmazkodik, addig – néhány alacsonyabb összegű hitel kiváltásától eltekintve – sokat tenni nem lehet. Amint a kívánatos jogszabályi változások bekövetkeznek, a hitelnyújtó bankok nyilván haladéktalanul értesítik ügyfeleiket.

Druzsin József zászlós

Továbbra is várjuk a Honvéd Altiszti Folyóirat olvasóinak kérdéseit.

MI HITELÜNK Kft.

06-20-5958-544

www.mihitelunk.hu

info@mihitelunk.hu

**INGYENES,
BANKFÜGGETLEN,
TELJES KÖRŰ
TANÁCSADÁS
ÉS ÜGYINTÉZÉS.**

A FEGYVERGYŰJTŐ KATONAZENÉSZ

„A fegyvergyűjtés számomra egyenlő a bátorság, a hazaszeretet, a hősiesség, a vívőség erényeivel.”

A GYŰJTŐ EGY KURUC CSÁKÁNYFOKOSSAL

– *Hogyan kezdődött a fegyvergyűjtési szenvedély?*

– Szolgálatom kezdetén, 1987-ben, Egerben, a második munkanapon egy katonatársam, Péterváry István főtörzsőrmester bejelentette: akinek van valamilyen régi fegyvere, ő a tulajdonos által becsült érték dupláját adja érte. Először meglepve hallottuk az ajánlatát, de később, amikor jártam a lakásán és láttam a hatalmas arzenálját, engem is magával ragadott ez a szenvedély. Nagyon mély benyomást tett rám ez a látogatás. A „kiállítótermébe” vezető csigalépcsőt lándzsák és kopják sűrűje övezte. Innen a kezembe adott egy eredeti, Mátyás fekete seregében használatos angolnanyársat. Addig soha nem tapasztalt érzés lett úrrá rajtam, szinte beleborzongtam. Nem mindennap van az ember kezében egy 500 éves tárgy, különösen nem egy harcban használt fegyver. Arra gondoltam: ezt, mármint a gyűjtést, nekem is csinálnom kell! Péterváry Istvánnal, napjaink egyik legnagyobb, legszakavatottabb hazai gyűjtőjével így kezdődött a kapcsolatom. A gyűjtés egyszerre szerencse, tudás, körültekintés és bűvárkodás.

– *Mi volt gyűjteményed első darabja?*

– Egy első világháborús Mannlicher dísztőr, a legszebb és egyben a legritkább fajta. Nagyon kevés lehet belőle az országban is. Ajánlottak már érte komoly összeget a legnagyobb gyűjtők is. Ez az egyik legkedvesebb fegyverem.

– *Mely korszakok relikviáival foglalkozol legszívesebben?*

– Egy földből kiszedett lándzsa, buzogány, csatabárd elképesztő hatással van

Lénárt József nyugállományú főtörzsőrmester húsz évig szolgált katonazenészként a honvédségben. A kürtös katonazene iránti rajongása már gyerekkorában jelentkezett. Katonazenészi pályafutása 1987-ben, Egerben kezdődött, ahol kilenc évig szolgált, majd 1996-tól Debrecenben folytatta pályafutását 2007 novemberéig, nyugdíjba vonulásáig. Zenészi karrierje során számos hazai és nemzetközi fellépés alkalmával öregbítette sokadmagával az egri, majd a debreceni, illetve a magyar katonazene hírnevét. Ma is úgy gondolja: „Ha tíz életem volna, abból kilencszer a katonazenész, egyszer pedig a régész hivatást választanám.” Különleges, érdekes, hasznos és értékes hobbija a hidegfegyverek gyűjtése. Kedvenc történelmi kora a középkor, különösen a Hunyadiak kora, amelynek kiváló ismerője. A hivatásos katonazene szerető, múltunk tiszteletét, a történelem iránti rajongását híven igazolja a balmazújvárosi házuk falain kiállított szabályák, buzogányok, kardok, fokosok, balták, lándzsahegyek együttese. Hozzájuk fűződő viszonya szinte a szülő-gyermek kapcsolatának meghittségével azonos. Előfordul, hogy egy-egy „új jövevény” érkezésekor örömeiben áldomást iszik a barátokkal a gyűjtő.

rám. A tudat, hogy azzal az őseink harcoltak, hallatlanul izgalmas. Nekem a középkor, különösen a Hunyadiak kora a kedvenc korszakom. Érdekes például, hogy Mátyás király 1487-ben, amikor elfoglalta Bécsűjhelyet, a legvitézesebb katonáinak 12 buzogányt, 12 kardot és 12 csatabárdot adott át elismerése jeléül. Lándzsagyűjteményemben található XVII. századi török lándzsa, IV. századi gepida, XIV. századi magyar lándzsa, egy kelta lándzsa az időszámítás idejéről, középkori magyar lándzsa, Mátyás kori kopja, de van egy háromezer éves bronzkori lándzsa is. Birtokomban van egy klasszikus lovagi csatabárd a XV–XVI. századból.

– *Mennyire fontos a fegyver lelőhelye?*

– A fegyver jelenkori állapotát illetően sok a befolyásoló tényező: milyen fajta ta-

lajban (homok, föld), milyen mélyen, milyen állásban (függőlegesen vagy vízszintesen, a mesterjeggel lefelé vagy felfelé) helyezkedett el, mennyi csapadék érhetett stb. Az egyik XV. századi csatabárdon látható a szabályos kör alakú mesterjegy, amiből a minta már kikopott. Szakmai berkekben a bárdokat „konzervnyitónak” nevezjük, hiszen fénykoruk a páncélos lovagkorra, a XIV–XVI. századra tehető.

– *Milyen fegyverekből áll a kollekción?*

– Gyűjteményem darabja egy kun-benyő buzogány is a XIII–XIV. századból. Bronzból készült. Csillag buzogány; a gümők kopása, betörése jelzi, hogy sokat használták. A fanyele saját készítésű, korabeli metszetek alapján, Dürer munkáira alapozva alkottam. Teljesen eredeti állapotban esetleg úgy maradhatott fenn, ha az idők folyamán egy vár belső falán dicszélgett. Aztán itt van a sulyom, amit a természet utánzásával készítettek el, a tetraéder középpontjából futó négy éle hegyes csúcsban végződik; várostrom előtt ezrével kiszórtak a fűbe, és az válogatás nélkül megsebesített, lebénított harcost, lovat egyaránt. Hatástalanítására később aztán kitalálták az ostrompucst. A kuruc csá-

A LÁNDZSAGYŰJTEMÉNY PÉLDÁNYAI

kányfokos fején a sok belevéssett rovátka az elpusztított emberek, vagy farkasok számát jelzi. A szívem csücske egyébként a XV–XVI. századi fokos balta. Gótikus stílusú, gyönyörűen kovácsolt, valószínűleg tiszti fegyver. Nagyon ritka darab, az országban kevesen rendelkeznek ilyennel. Kedvenc darabom a császári utászkard, amit leginkább munkavégzésre használtak. Vannak itt középkori ágyúgolyók kétfontos falkonetta csatakiégőhöz. Van egy ágyúgolyóm, amit egy vállalkozó barátom ázott elő a budai vár falából. Nem öntött, hanem kovácsolt megmunkálású. Gránátként használták, puskapor és gyutacs került bele. Az 1686-os ostrom idejéből származhat, ugyanis később már ilyet nem alkalmaztak.

– Számszeríjak, szablyák, bárdok, buzogányok...Tekintélyes a kollekción, egy múzeumnak is dicsőségére válna.

– A fegyverek állapotából számos információ levonható. A számszeríjvessző hegyén található két hatalmas csorbulás azt jelzi, hogy páncélt vagy követ találtatt el. A középkorban jó fegyver volt, bár a kezelése igen nehézkes; tekervény, motolla és sima felhúzó típusai vannak. Van a gyűjteményben egy 1803-as mintájú francia lovassági szablya, Napóleon idejében használták, később átvették az oroszok és a poroszok. De található itt XVI. századi csatabárd, amely már kisebb méretű, mint a néhány száz esztendővel azelőtt használt fegyver. A vérték nagyságához igazították. Beszerzése különösen emlékezetes számomra, ugyanis a 25 éves jubileumi pénzből vásároltam. Van itt kuruc csákány a XVIII. század elejéről, XVI. századi török buzogány, rajta hatalmas csorbulással, úgy, hogy a toll is belegörbült (a csorbulás növeli az értékét, mivel a harci használatát bizonyítja), vas kovácsolt csillagbuzogány a XV. század tájáról. A csorbult gümők szintén az eszköz gyakori használatát igazolják. Becses darabjai gyűjteményemnek a szablyák. Van itt osztrák–magyar 1877-es mintájú könnyített lovassági szablya, 1861-es mintájú gyalogos tiszt szablya, egy szintén osztrák–magyar 1904-es mintájú huszárszablya. Ez a típus volt a legutolsó, amit a Monarchiában lovassági szablyaként kiadtak. Megtalálható a gyűjteményben egy – a lehető legjobb állapotban lévő – svájci lovassági szablya az 1860-as évekből, de van itt végvá-

AZ UTOLSÓ BALMAZÚJVÁROSI CSENDŐR SZABLYÁJA 1945-BŐL

ri vitézi balta is a XVI–XVII. századból. Ez utóbbinak speciális az él-kiképzése: sújtáskor először a csúcsa szakította be a páncélt, sisakot – ám fát vágni nem lehet vele. Közelharcban jó fegyver volt. És persze vannak régi pénzérmém is: Könyves Kálmán, II. Béla, III. Béla, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi Mátyás, Mária Terézia idejéből.

– Van konkrét személyhez köthető darabja a gyűjteményednek?

– Igen. Az utolsó balmazújvárosi csendőr szablyája az enyém. Ez 1945-ből való, meglehetősen fiatal példány.

– Hogyan, milyen úton-módon zajlik a fegyverek beszerzése?

– Az egyik mód az internetes forrás, de ezt nem igazán szeretem. A másik a börze, leginkább a minden év tavaszán Egerben zajló nemzetközi jellegű találkozó. Itt nemcsak a fegyvervásárlás és cserelékenység biztosított, hanem mód nyílik tapasztalatcsere-re, tanács kérésére, információszerezésre is a legnagyobb gyűjtőktől. Vagyis szakmai továbbképzésnek is fel fogható. További fegyverszerzési mód, amikor a gyűjtők egymáshoz személyesen látogatnak el, és bukkannak rá általuk addig nem ismert lándzsára, buzogányra, csatabárdra, szablyára, fokosra, kardra, egyszóval valami újdonságra.

– Kijelenthető, hogy a régebbi tárgy az értékesebb?

– Nem feltétlenül. Gyűjtőnként is változik. Kinek mi a kedves. Lehet, hogy egy ötszáz éves kard eszméileg, anyagilag egyaránt értékesebb, mint egy több ezer éves lándzsahegy. De akár egy százesztendősi kard is nagyobb kincs lehet, mint egy nálánál jóval régebbi. Nagyon sokat számít a fegyver állapota és egykori tulajdonosa, vagyis hogy kié volt a fegyver.

– Van-e valamifajta lelkiismeret-furdalása a gyűjtőnek, amiért olyan fegyvereket birtokol, amelyekkel esetleg kevés vagy egyetlen közgyűjtemény sem rendelkezik?

– A múzeumok zömének a tárgye gyűjtése, illetve annak egy része valamikor ma-

gánemberek tulajdonát képezte. Azaz ezek egymásra épülnek, egymásból nőnek ki. Egy múzeumban természetesen sokkal több a látogató, mint itt nálam. Viszont én részletes, minden fegyveremhez konkrét történettel szolgáló előadást tartok az érdeklődőknek.

– Kapcsolódva az előző kérdéshez, szerinted mennyire fontos, hogy a gyűjtő a nagyközönség elé tárja a gyűjteményét?

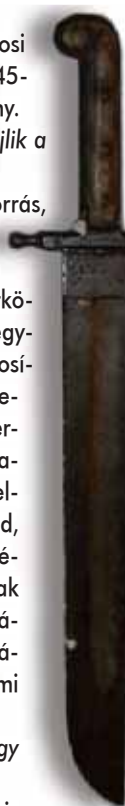
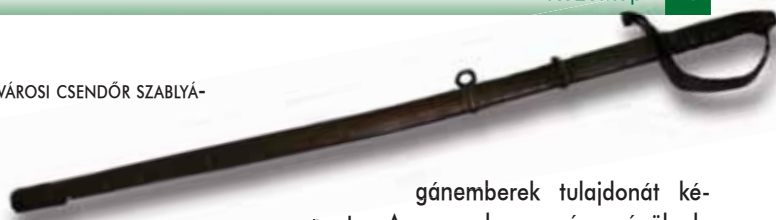
– Nagyon fontos! Igaz, hogy alapvetően a magam élvezetére, gyönyörűségére végzem ezt a tevékenységet, de minden gyűjtőt büszkeséggel tölt el, ha kiállíthat. Az a pálya csúcsa! Itt Balmazújvároson sokan katonazenészként ismernek, de vannak néhányan, akik fegyvergyűjtőként azonosítanak. Lakóhelyemen eddig kétszer állítottam ki: egyszer a művelődési házban, egyszer pedig a városi Semsey Andor Múzeumban. Ez két évvel ezelőtt történt, egy lőfegyvereket gyűjtő társammal közösen léptünk a közönség elé, és ez volt múzeumunk fennállásának eddigi leglátogatottabb rendezvénye.

– A fegyverek hétköznapi tárolása milyen körülményeket igényel?

– Ahogyan látható is, a lakásunk falain vannak elhelyezve a gyűjtemény darabjai. Nincsenek elzárva. A port rendszeresen eltávolítom rólok, az őket övező légtér pedig nem nagy nedvességtartalmú, tehát igazán nincs semmilyen veszélyforrás rájuk nézve. Ilyen környezetben talán évezredek alatt sem romlana az állaguk. Azt hozzátéveszem, hogy akárhányszor belépek a lakásba, az első, hogy végigpásztázom a falakat, megvan-e mind-egyik fegyver.

– Kétgyermekes családapa vagy, a feleséged pedagógus az egyik helyi általános iskolában. Ők hogyan fogadták/fogadják a hobbidat?

– Mivel ez nagyon költséges hobbi, lényeges számomra, hogy ne a családi kassza rovására szerezzem be a fegyvereket. A gyerekeimmel is sikerült megszerettetnem a szenvedélyemet és ezen keresztül a történelmet. Gondoljunk csak bele: hány gyerek foghat a kezébe sok évszázados eredeti fegyvert odahaza? Az én két gyerekem ezt megtehetette. A feleségem az iskolájukba rendkívüli történelemórákra szokott meghívni.

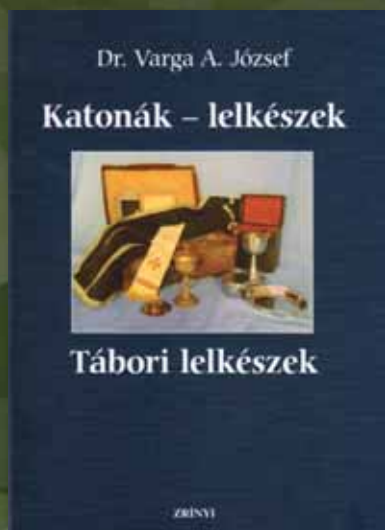

CSÁSzáRI
UTÁSZKARD

Középkori ágyúgolyók

A ZRÍNYI MÉDIA KÖNYVAJÁNLATA

Dr. Varga A. József:
Katonák – lelkészek
Tábori lelkészek
Ár: 2990 Ft, keményítáblás,
334 oldal, B/5-ös formátum

Sallay Gergely Pál:
Mindent a hazáért!

Első világháborús osztrák–magyar
katonai alakulat- és emlékjelvények
Ár: 4500 Ft, keménykötés, 182 oldal

Révész Tamás:
Repülőtér az Alpokalján

A szombathelyi katonai repülőtér története
Ár: 3500 Ft, keményítáblás, 206 oldal,
B/5-ös formátum

M. Szabó Miklós:

Szupertitkos alakulat

Az MN 1480 hadműveleti-
harcászati rakétadandár története
(1963–1991)

Ár: 2990 Ft, keménykötés, 136 oldal

Babos László – Papp Tamás:
A modern kor
háborúi és csatái

Ár: 3500 Ft, keménykötés,
288 oldal

Zrínyi
Média
HM Kommunikációs Kft.

1087 Budapest, Kerepesi út 29/B

A kiadóban könyveink teljes választéka
megvásárolható munkanapokon 8-15.30-ig

Győr Edina mobil: 06-30 578-1048, tel.: 459-5373

E-mail: gyoredina@armedia.hu

Románci Cintia mobil: 06-30 633-0619, tel.: 459-5319

e-mail: cinti@armedia.hu